ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday by
The Little Russian Nat'l Union
of America
at
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year...... $2.00 | To Europe:
half year...... 1.00 | per year...... $2.50
single copy... .05 | half year..... 1.25

СВОБОДА

УРЯДОВИЙ ОРГАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить кождого четверга
видає
„РУСКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америцї
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік......... $2.00 | До Европи:
на пів року 1.00 | на рік......... $2.50
поод. число .05 | на пів року 1.25

РІК XXI. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 31-го липня 1913. Ч. 31. VOL. XXI. Jersey City, N. J., Thursday, July 31, 1913. N. 31.

КАТАСТРОФА В БІНҐЕМТОН.

Страшна огнева катастрофа в місцевости Вінґемтон, Н. Й., якої жертвою в несповна пів години впало 80 цвитучих людських жить, дає опять доказ про легкодушність чи несповнюванє обовязків покликаних до сего чинників, то є комісарів, яких задачею є контролювати фабрики що до їх безпечности в разї огня. Страшна ся катастрофа мала місце на дни 22-го липня. Около години пів до третої по полудни почав ся огонь в фабриці Бінґемтон Клотінґ Ко., яка за несповна 25 мінут представляла одну купу руїн. Коли один з робітників з самого початку побачив огонь, що став видобувати ся з під сходів на другім поверсї, поспішив сейчас до алярмового дзвона і заалярмував цілу фабрику. Робітниці, заняті на 4-ім і 5-ім поверсї навіть і не звернули уваги на алярм. Іменно протягом кількох минувших тижнів майже що другий день давано фальшивий алярм, щоби привчити робітників до дисципліни на случай серіозного нещастя. Тих фальшивих алярмів було вже тілько, і вони вже так надокучили робітницям, що тепер, коли дійсно вибухнув огонь, вони не повірили алярмови і остали спокійно на своїх місцях. Запізно спостерегли ся, що якраз сей алярм не був фальшивий. Кинули ся всї гуртом до сходів, та тут, на третім поверсї, огонь відтяв їм дорогу. Побігли назад на четвертий поверх серед клубів чорного, густого диму. На задній стінї будинку находили ся притверджені до муру зелізні драбини. В одну мить заповнило їх 25 дівчат, не могучи поступити нї взад нї в перед. На полудневій стінї була подібна драбина, яка за хвилю представляла подібний образ непорадности і розпуки. Сї драбини, як се мало місце вже не раз і не десять, були так вузонькі, що собою представляли правдиві ланки на люди. Ся їх вузкість та високе поруче спричинили, що драбини в одну мить зістали забиті людськими тілами. Тимчасом огонь, маючи аж надто поживи в величезних горах шмат, що лежали в робітнях, витворив невиносиме горячо. З усїх вікон бухала повінь огня, який лизав тіла дівчат збитих на драбинах. Наступили сцени, яких не в силї описати нїяке перо, перед якими блїдне Дантове „Пекло". Страшне горячо робило немислимим всяке змаганє, прийти нещасним з помочию. Декілька жертв вдало ся вхопити за руки і ноги, та напів звуглені члени тіла рвали ся як павутинє і нїяк не можна було усунути людський клубок, що затарасовував перехід. Усї амбулянси, які лиш находили ся в містї, перевозили безнастанно ранених і вмираючих до шпиталів. Ледви 20 мінут минуло від хвилини, як спостережено огонь, коли мури з лоскотом завалили ся, засипуючи около два тузини трупів розпаленими до білости відломками. По дуже тяжких трудах удало ся наконець дістати огонь під контролю. Сейчас, коли минула найгрізнїйша небезпека, почали ся систематичні пошукуваня за трупами. По пару годинах добуто з під димлячих руїн двайцять кілька трупів. Вони були звуглені аж до непізнаня. Треба було складати поодинокі части і показало ся остаточно, що вони належали до 21 дівчат. Розпізнати трупів було впрост неможливою річию. На домір зла лїста робітниць, занятих в фабриці, згоріла. Доперва слїдуючого дня вдало ся сконстатувати, що найменче яких пятьдесять дівчат знайшло смерть в огни. Про 25 дівчат не вміє нїхто наразї сказати, де вони заділи ся, так, що в найгіршім разї треба припускати, число жертв пожару може виносити страшну суму 75. Почато енерґічне слїдство з трох боків, аби викрити причину огня. Впрост являє ся річию не доувіреня, щоби будинок, узнаний інспекторами за цїлковито безпечний перед огнем, протягом 20 мінут розсипав ся в купу чорного, димлячого попелу і пороху, гребаючи під собою 50 до 75 людий. Людський ум не годен поняти, відки міг взяти ся огонь під сходами, з блискавичною скоростю перескакувати зі стелї на стелю, з поверха на поверх, та протягом пять мінут цїлу величезну каменицю заповнити морем огня. Експерти огневої сторожі стоять перед нерозвязаною загадкою та мають лиш одно витолкованє страшної загадки: підпал. Та ся розвязка є така огидна, така потворна, що власти зі страхом відкидають навіть саму гадку про ню. „Нї! Се немислиме!" — кричав майор міста, Ірвінґ. А однак, в чім лежить розвязка сеї послїдної, потрясаючої траґедії?...

—o—

ЗАГОВІР В СІНҐ-СІНҐ.

Заговір злочинців, інтернованих в славній на весь сьвіт вязниці „Сінґ Сінґ", маючий на цїли їх масову втечу, зістав на дни 25-го липня с. р. ударемнений через се, що новий вязничий заряд перетранспортував 60 найнебезпечнїйших злочинців до Оборн, Н. Й. Ведене від тижня слїдство і доходженя в отсїм карнім заведеню висьвітлили, що принайменче яких 400 злочинців брали участь в заговорі. Уряд сконфіскував чотири великі коші з ножами і иншим оружем. Більшість знарядів спорядили собі самі злочинці підчас годин примусової працї в вязничній фабриці обуви. Найдено рівнож споре число панчох, наповнених камінем: вони рівнож мали служити знарядем підчас борби з дозорцями. Навіть з бочок, у які скидає ся сьміте і відпадки, позривано зелїзні обручі і пороблено з них штилети. Заосмотрені в сї всї знаряди і оруже, мали злочинці на даний знак почати революцію, повбивати сторожу і так видістати ся на волю. Та по вязницях завсїгди найдуть ся зрадники, які сподіючи ся в нагороду за свій вчинок зменченя своєї власної кари, денунціюють властям своїх товаришів. Таке було і тут. Двох, нїґер „Тексас Джек" і білий, іменем „Бок Томпсон" зрадили цїлий плян властям. Коли злочинців відведено на ніч до їх келїй, нараз в кождій з них явило ся по кількох дозорців. Злочинці, сидячі кождий одиноко в келїї, були проти кількох дозорців так безборонні, як ученик проти учителя узброєного здоровим прутом. Дозорці легко ревідували одну вязницю за другою і конфіскували найдені знаряди. Опісля вибрано 60 найнебезпечнїйших злочинців, сковано їх парами і відставлено під надзором 40 узброєних дозорців на желїзничий двірець, аби відси желїзницею відвезти їх до великої стейтової вязниці в Оборн. Ждучи тут на потяг, злочинці мало що не вбили одного з найбільше зненавиджених дозорців. Коли іменно зі шаленою скоростю зближав ся до стациї поспішний поїзд, який тузин злочинців старав ся зіпхати дозорця під колеса величезної льокомотиви. Що сей дозорець виратував своє житє, се треба уважати більше як чудом. Природна річ, що на двірци зібрала ся спора громада цїкавих. Найшли ся численні фотоґрафи, котрі стали робити знимки до кінематоґрафічних продукций. Се викликало шалену бурю протестів зі сторони злочинців. Богатьох з них позаслонювало свої лиця хусточками. Є іменно в Сінґ Сінґ споре число засуджених, які сидять там під прибраними іменами; їх родини часто-густо не знають навіть про се. Сї отже обавляли зрадити ся, колиб їх образ колись машина кинула на полотно. Між цїкавими — як звичайно — було споре число жінок. Та сї дуже скоро мусїли втїкати, ввиду непарляментарних а на жаль, з огляду на новомодні жіночі тоалєти, нераз вельми влучних спостережень і окликів злочинців, яких повторенє тут, не лиш наразилоб на колїзію з законами, але заставилоб навіть друкарську машину спалити ся зі встиду. Прибутє і розміщенє транспорту в Оборн відбуло ся без нїяких припадків.

—o—

500 ОСІБ ЗАТРОЄНИХ.

На пікнїку в місцевости Дайтон, О., який уладила 12-го с. м. одна з тамошних фабрик своїм робітникам, роздавано мясні перекуски. Правдоподібно вони були не сьвіжі, бо сейчас занедужало около 500 осіб. Лїкарі цїлий день були заняті ратованем затроєних несьвіжим мясом учасників пікнїку.

ПОЛОЖЕНЄ НА БАЛКАНІ.

Положенє на балканськім півострові все ще не є виясненє. Плутанину усяких договорів, розриваних і топтаних ногами, коли ще на дотичних документах навіть і чорнило не засохло, побільшив крок Туреччини, яка, будуючи на звісній незгоді і нерішучости европейської дипльоматії, скористала з критичного положеня Болгарії і одним махом заняла не лиш цїлу Тракію з Адріянополем, але понесла війну в країну ворога, вдерла ся в границї Болгарії і тут заняла кілька міст, між ними дуже важний стратеґічний пункт, Філіппополь. Числячи на нерішучість і незгоду Европи, Туреччина не завела ся. Росія, яка від давна скоса поглядає на турецьку Арменію в Азії, та лиш жде на претекст, щоби її проглотити, хотїла скористати з теперішної нагоди і під позором, начеб хотїла присилувати Туреччину до додержаня недавного льондонського договору, згромадила маси війска на границях Малої Азії. В разї, колиб Туреччина не хотїла уступити з Адріянополя та Тракії, Росія грозила обсадженем Арменії. Щоби однак сей крок не виглядав на розбій, російська дипльоматія усердно старала ся дістати від европейських держав порученє, в згаданий висше спосіб виконати натиск на Туреччину; попри се рівнож намагала ся Росія спонукати прочі держави до демонстрацийного висланя воєнних фльот під Константинополь. Та оба пляни не повели ся. Як доносять телеґрами з 26-го липня, Нїмеччина катеґорично заявила ся проти подібної акції, а оба союзники Росії, Франція і Анґлїя дали такі неточні та неясні відповіди, що Росії не лишило ся нїчо иншого, як полишити Туреччину в спокою. Росія ограничить ся лиш на тім, що вишле свою фльоту до пристани Бурґас, положеної над Чорним морем, а віддаленої о 76 миль від Адріянополя, для охорони мешкаючих там російських підданих на случай, колиб турецька армія звернула ся в ту сторону. Рада російських міністрів, на засїданю з дня 26-го липня с. р. одноголосно сконстатувала, що Росія зробила усе можливе, аби здержати дальший пролив крови на Балканї, та що відвічальність за дальші насильства спадає на инші держави. Цїла теперішна політика Росії стремить до того, аби сотворити новий балканський союз, в якого склад входилаб також і Румунія, та щоби здержати дальший вмарш турецьких військ до Болгарії.

В Австрії величезне занепокоєнє викликала, вправдї непотверджена, однак вперто удержуюча ся поголоска, що на суботнїшнім тайнім засїданю міністрів порішено покликати опять всї резерви під прапор. Позаяк компетентні круги не простують тих поголосок, та не оголошують нї словечком про се, що говорено на тім засїданю, занепокоєнє збільшає ся. Між иншим подають як певну сю вість, що Австрія заключила тайний договір з Румунією, силою якого обі держави з'обовязали ся безпроволочно, хотьби навіть і з оружем в руцї, завести остаточно лад на Балканї.

Румунія минувшого тижня запропонувала Сербії і Греції заперестанє дальших воєнних кроків і підписанє тимчасового завішеня оружія. Та обі сї держави у своїй кровожадній мстивости, відкинули проєкт Румунії. В наслїдок того між теперішними союзниками, Румунією з одного, а Сербією і Грецією з другого боку, запанувало поважне напруженє, причиняюче ся ще більше до заплутаня і так вже заплутаних відносин на Балканї. Та дня 26-го с. м. Австрія вмішала ся в справу, і з незвичайним у неї натиском зажадала в Білгородї та Атенах сейчасового заперестаня воєнних операцій. Енерґічне виступленє Австрії подїлало. Так Сербія як і Греція заявили свою готовість вислати своїх повновласників до столицї Румунії, Букарешту, в цїли розпочатя мирних переговорів з Болгарією. Зараз таки в суботу отсї повновласники виїхали до Румунії. Наприкінци війни, в послїдне, всьміхнуло ся воєнне щастє Болгарії. Як доносять болгарські телеґрами, в суботу (26-го липня) скінчила ся остаточно коло Царевоселя кількадневна крівава битва поміж Болгарами, Сербами і Греками, з якої сї послїдні вийшли побідженими. Серби і Греки стратили 10.000 людий вбитих і ранених. Вість ся, правдоподібно, є сильно переборщена.

Туреччина, правдоподібно рівнож під натиском Австрії, на протест болгарського правительства проти вмаршу турецьких війск до Болгарії, відповіла дня 26-го липня такою ляконічною телеґрамою, підписаною через великого везира: „Спішу сповістити Вас, що військові патрулї, які в розвідчій службі переступили границю, дістали приказ сейчас вернути ся".

Льондонські часописи подають цікаві подробиці про се, як спасло ся місточко Каваля перед зьвірствами Болгар. Болгарська армія, розбита Греками, мусїла поспішно уступати на північ. Вона минула Кавалю, одначе лишила в місточку 200 людий, які мали слїдуючого дня, ранком, вирізати усе населенє а місто пустити з димом. Се є звичайне жорстоке поступованє Болгар в теперішній війнї з отсими всїми містами і селами, з яких вони мусять втїкати. Якийсь рибак, дізнавши ся від мешканців міста про страшну судьбу, яка їх мала спіткати слїдуючого дня, порішив за всяку цїну, хотьби навіть і власного житя, помочи їм. Мимо того, що під карою смерти не вільно було нїкому виходити з села, мимо того, що за ним лунали цїлі сальви карабінові розставлених довкруги болгарських варт, він щасливо допав до берега моря. Тут скочив в мале човенце і цїлу ніч веслуючи, ранком, пів мертвий з утоми, доплив до становиска грецької фльоти. Комендант, не надумуючи ся довго, приказав фльотї рушити цїлою силою пари і прибув якраз в саму пору, щоби спасти місточко і його мешканців від страшної загибели.

Не менших зьвірств допускають ся також і турецькі неправильні війска, так звані башибожуки. Болгари, уступаючи, вирізують на кождім кроцї магомедан. Гонячі за ними віддїли башибожуків, відплачують сї зьвірства Болгар в той спосіб, що знова на кождім кроцї ріжуть христіян: око за око — зуб за зуб! В сей спосіб пустошіють цїлі околиці, цїлі до недавна цвитучі і богаті міста. Читаючи сї всї описи, мимоволї згадуємо слова старинного Римлянина: чоловік чоловікови є найкровожаднїйшим зьвіром.

—o—

ІНТЕРВЕНЦІЯ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ В МЕКСИКУ.

Страшна анархія, пануюча у нашого полудневого сусїда зза ріки Ріо Гранде, а ще більше натиск европейських держав на Зл. Держави, аби ті зробили вже раз там якийсь лад, спонукали остаточно наш уряд збудити ся з дотеперішної апатичної безчинности. З огляду на незвичайно критичне положенє президент Вілзон завізвав телеґрафічно з Мексика перебуваючого там посла Зл. Держав, Вілзона, який прибув до Вашінґтону в минувшу суботу. Посол Вілзон враз з секретарем заграничних справ, Брайном, випрацювали два проєкти в справі успокоєня Мексика. Один з тих проєктів говорить, що уряд Зл. Держав узнасть теперішнє, провізоричне правительство в Мексику за леґальне, наколи воно докаже, що: 1) має власть і є узнаване принайменше в трьох частинах Мексика; 2) що житє і майно мешкаючих в тих висше поданих границях американських горожан се правительство є в силї охоронити; 3) що всї жаданя о відшкодованє по причинї революції, так горожан Зл. Держав як і инших держав, віддасть ся до розглянення спеціяльній комісії і всї признані нею суми відшкодованя мекс. правительство виплатить до певного означеного речинця; 4) що уряд Мексика полагодить безпроволочно усї граничні спори зі Зл. Державами; 5) що правильний вибір мекс. президента, після усїх форм і вимогів, вимаганих тамошною конституцією, не наступить пізнїйше як 26. жовтня с. р.; 6) що мекс. правительство дасть дозвіл американським війскам успокоїти усї північні стейти Мексика, які лежать на північ від 26-го рівнобіжника півн. ширини; американські війска опустять сї мекс. стейти безпроволочно, як лиш тільки заведуть в них лад і порядок. На случай, колиб президент Зл. Держав, Вілзон, не згодив ся на поставленє тих жадань мекс. правительству, посол Вілзон виступає з слїдуючим проєктом: 1) усї горожани Зл. Держав мусять безпроволочно опустити границї Мексика; 2) амер. воєнна фльота має заняти всї мекс. пристани і перевести цїлковиту блькаду мекс. побережа; 3) Зл. Держави мають іменувати комісію, в склад якої має входити амер. посол в Мексику, командант амер. фльоти коло берегів Мексика, командант амер. армії, що має заняти Мексик і представитель амер. міністерства справедливости; задачею сеї комісії буде довести до мирного порозуміня поміж теперішним провізоричним урядом Мексика а поодинокими революційними партіями, означити час, як довго мають амер. війска стояти в Мексику, та помочи до креованя постійного, сильного правительства в Мексику; 4) Зл. Держави дадуть всїм иншим державам сьвяте приреченє, що їхнїм поступком руководило лиш бажанє охоронити житє і майно чужих горожан, мешкаючих в Мексику, бажанє завести лад і порядок в тій републицї та що Зл. Держави з'обовязують ся сейчас цофнути свою фльоту і армію, коли дїпнуть отсеї цїли.

Правдоподібно президент Зл. Держав одобрить один з тих проєктів, а можливо що прийме і оба в скомбінованій формі. Що Злучені Держави **мусять** поступити по гадці висше наведених проєктів, довше не міг тутешний уряд укривати. Франція заложила в Вашінґтонї формальний протест проти невиносимих відносин в Мексику. Анґлїя дала недвозначно порозуміти нашому урядови, що се є виключно його обовязком постарати ся о мир в Мексику. Нїмеччина вправдї ще не заявила ся в тій справі, але її острого протесту можна надіяти ся що нї години. Але найважнїйше є се, що оріентальні народи (читай: Япан) в наслїдок пануючих в Мексику непорядків в такий спосіб звернули свої очи на сю републику, що се означає великою загрозою інтересів Зл. Держав таки на американській земли. Зл. Держави фактично дістали мандат від Европи заняти Мексик і подібний крок знайде загальне одобренє. Зі сторони повстанців годї надіяти ся якогось поважного опору проти інвазії Зл. Держав. З другого знова боку теперішне правительство розпоряджає фактично всего лиш 5000 до 8000-ою армією. Найблизші отже днї повинні принести розвязку мексиканського питаня.

—o—

БІДНІ ЖЕЛЇЗНИЦЇ.

Остаточно управа желїзничої лінії „Ірі" згодила ся віддати свій спір з кондукторами мировому судови до полагодженя. Через отсей крок небезпека страйку желїзничої прислуги, яка висла наче грізна, градова хмара над усїми східними стейтами, зістала усунена, позаяк всї инші желїзниці передше були вже згодили ся на подібний суд, лиш одна одинока желїзниця „Ірі" була сим каменем преткновеня, о який мали розбити ся всї переговори. Ся желїзнична компанія застерегла собі лиш одно: на случай, коли мировий суд признасть кондукторам підвишку платнї, компанія буде просити, аби вона війшла в житє доперва в 1915-ім роцї. Зрепітою нашим желїзничим компаніям якось послїдними часами йде наче з Петрового дня. Вони якраз тепер збирають плоди того, на що заслужили через довголїтне, безоглядне іґнорованє публики. З одного боку їхні кондуктори жадають підвишки платнї, з другого боку сенат кладе своє „veto" на піднесенє оплати перевозової від товарів. А на довершенє зла міжстейтова торговельна комісія зовсїм енерґічно зажадала від желїзниць цофненя усїх привілеїв, які вони уділяють нафтовому і стальовому тростови. Коли сї оба трости за перевіз своїх товарів будуть платити такі самі рати, як і всї инші смертельники, то виплиNone ваючі з того мілїони якраз вистануть на се, щоб покрити жадану тепер підвишку желїзничої прислуги.

ДОПИСИ.

З Rochester, N. Y.

Фактичне спростованє дописи з Рочестер, в ч. 28. „Свободи".

В числі 28. „Свободи" дописуватель представив о. Меренкова як нищителя читальні, хотячи його понизити в загальній опінії. Позаяк ціла допись була одною несправедливою напастю на о. Меренкова, плинучою з особистої ненависти дописувателя до о. Меренкова, проте прошу в імени справедливости помістити оте спростованє.

1. Неправдою є, начеб о. Меренків загирив читальню нашу взагалі.
2. Неправдою є, начеб о. М. не дбав про читальню, або ворожо відносив ся, або гамував роботу, не даючи ґазет, або взагалі иншими способами.
3. Неправдою є, начеб о. М. передав читальню як свою власність брацтвам, щоб скинути ся читальні з своєї голови.
4. Неправдою є, начеб о. Меренків не йшов з народом в справах народних так, як се є в краю, де інтелігенція працює разом з народом над його піднесенєм.

Зате правдою є, що:

1. О. Меренків, прийшовши перед роком до нас на пароха, застав і парохію і читальню в повнім занепаді; причини того занепаду були дві: далеке віддалене читальні від наших мешкань і роздори та несупокої панующі в громаді. Народови попросту немило було ходити там, де кождої хвилини міг стрінути ся з поліцією.
2. Правдою є, що о. Меренків прийшовши сюди на пароха, взяв ся до піднесення читальні; скликав кілька мітінґів, ходив кождого разу особисто до читальні і там читав з часописий що важніше всім присутним. Але побачивши, що таки тяжко іде просьвітна робота, бо люди так далеко не хотять ходити, а попри се не хотять бути там в товаристві деяких людий, задумав перенести льокаль читальні до тої части міста, де мешкає богато людий наших. Заложено штор, котрий мав своїми доходами оплачувати читальню. Відтак о. М. з власної ініціятиви, щоб заінтересувати людий, скликав політичне віче, на котрім по рефераті на теми політичні, ухвалено між иншим також давати відчити в читальни, а виготовити їх зобовязав ся о. М.
3. Правдою є, що о. М. передав вкінци читальню в руки брацтв, т. є. відділів Р. Н. Союза, однак се не є гріхом о. М., а противно, се є його заслугою. Се крок розумний, бо наші брацтва репрезентують нашу громаду і потрафлять скорше утримати читальню, ніж поодинокі члени. Передав о. М. читальню брацтвам, т. є. загалови не на те, щоб скинути ся її з голови, тільки на те, щоб бути дальше її головою, а мати більшу авдиторію при будучих відчитах, і запевнити читальні грошеве поперте. Зробив се о. М. не з иншого якого мотиву, але під впливом місцевих обставин, і в порозуміню з брацтвами.
4. Правдою є, що відчитів ще не було, і що не дуже щиро зробило ся, але ще не було на те часу, бо праця парохіяльна тут є величезна, а о. М. застав загальний занепад; тож трудно нараз всьо воскресити. Прийде час і на відчити, а до того власне стремить о. М., хотячи на братських мітінґах розвинути отсю роботу. Се власне належить до читальні.
5. Правдою є, що о. М. і в краю і тут йшов і йде дуже щиро з народом в справах громадянських і народних, і має за собою великі заслуги, про котрі однак не голосить.
6. Правдою є, що о. М. не платить вкладок, але готов в разі потреби для читальні причинити ся більше, ніж вкладки можуть винести; очевидно, аж тоді, коли вже читальня буде власностю загалу.
7. Правдою є, що часом, (не богато разів се було), бувший дяк позичив собі якої ґазети, та не приніс її на час, а часом і ґалї не отворив. Та се були винятки, і вину поносив недбалий дяк, котрий у всім так занедбував ся, а не о. М., котрий власне за то недбальство його відправив.
8. Правдою є, що коли киринники розбили одни відділ Р. Н. Союза, то о. М. відновив той відділ як і взагалі все накликує нарід до організації і припоручує нашим брацтвам і відділам богато членів.

Взагалі наша громада є з о. Меренковом вдоволена. Ми не чули від нього за цілий рік злого слова, як се бувало перед ним. Противно, ми маємо в нім богато доброго приміру. Наша громада під його проводом стає чим раз поважнійшою. Але на великі результати позитивної роботи треба довшого часу, та і не таких людий, що вміють тілько обмовляти і нищити. Тому не позволимо накидати ся таким одиницям, що самі суть шкідливі, і критикувати нашу роботу, бо такі індівідуа не суть до того компетентні ані уповажнені.

(Підписів — на жаль — помістити не можемо, бо вони невласноручні і ті люди — як довідуємо ся в послідній хвилї з достовірного жерела — не уповажняли нікого давати їх назвиска під повисшим спростованєм. — *Ред.*).

ДМИТРО БАЙДА ВИШНЕВЕЦЬКИЙ.

То було в тих часах, як Дикі Поля зруйнованої Татарвою наддніпрянської України стали захистом для тих, що їм не страшно було ризикувати житєм. Десятками років неуправлюваний український степ, покритий буйною пашею і заповнений диким зьвірем тай птицею, витав у себе дивних гостий. Безнастанно блукали тут ватаги Татар, що з добичею вертали з бідолашної України, абож загарбували майно нерозважних купців, або й послів, яким дорога випала через степ. А в глубоких ярах-балках, над берегами річок, повних риби, кипіло инше житє. Там бездомні бурлаки, збігці з усїх сторін польської держави, — до якої тоді Україна належала, — ті, яким дома, на службі у панів смерть в очи заглядала, за бунт проти неправди, ті всї знайшли там гніздо для небезпечного, але за те свобідного житя. Нераз був степ сьвідком завзятих боїв, боїв на смерть і житє між одними і другими, між татарськими здобичниками і сими очайдушними збігцями. Неодин тут загинув без вісти — вовки-сіроманції завили над білими кістьми тай закракав ворон — добираючи ся до очий молодецьких. Таке бурлацьке житє сих перших козаків манило до себе і бутну молодь панську, яка в боях з Татарами шукала тут розривки і юнацької слави. — І так в безвісти пропадала тут сила — ніхто не додумав ся, щоби ужити її на користь рідній країні. Держава не мала на се гроший, а може й лякала ся сего непевного війська, наниж серед сеї метушні воліли ловити в мутній воді рибу і заокруглювати свої посілости.

Та знайшов ся один, що бистрійше мав око від других. Се був молодий князь український, Дмитро Вишневецький, якого народ зве Байдою. З незорґанізованих ватаг козацьких задумав він зробити силу, яка піднесла би Україну до чиншика, рішаючого в політиці сусідних держав. А першою цілию поставив він собі знищити Татарву, яка ненастанно шарпала Україну, плюндрувала і гнала народ у неволю. На острові Хортици поставив він коло 1550. року замок, що став предтечею преславної пізнїйше козацької республіки, запорожської Січи. З відси мали посипати ся громи на орду татарську і розсипати її в порох. Та за мало було сили в самім тодішнім козацтві. Не можна було числити на поміч Польщі, що вела тоді війну на півночи. Також Турки показали ся непевним союзником. Пішов Байда у Москву, тай десять літ московським оружем побивав Татарів. Але не осягнув остаточної цїли. Не вдало ся йому привести до згоди між Москвою і Польщею, працюватиж лише для Москви без вигляду на жадні користи для своєї України, не було рації. Вернув ся назад до своєї рідної землї — зневірений до всего. Шукаючи опуску своїй буйній непосидющій натурі, замішав ся в межиусобиці в Волощині. Тут зрадою віддано його Туркам, які його вкарали смертию.

До нині живе серед нашого народу память про сего славного вояка. Та вже забули ся подробиці. З князя Вишневецького зробили козака-гуляку Байду і лише траґічна смерть нагадує нам правдивого героя сеї пісні.

Ось як сьпівають в нас до нині про Байду:

В Царгороді на риночку
Ой пє Байда мед-горілочку;
Ой пє Байда — тай не день не два,
Не одну нічку тай не годиночку.
Цар турецький к нему присилає,
Байду к собі підмовляє:
„Ой ти, Байдо, та славнесенький,
„Будь мені лицар та вірнесенький!
„Візьми в мене царівночку,
„Будеш паном на всю Вкраїночку!"
„Твоя, царю, віра проклятая,
„Твоя царівночка поганая!"
Ой крикнув цар на свої гайдуки:
„Візьміть Байду добре в руки,
Візьміть його, повисїте,
На гак ребром зачепіте!"
Ой висить Байда та й кивасть ся
Та на свого джуру поглядасть ся:
„Ой джурож мій молодесенький,
„Подай мені лучок та тугесенький;
„Ой бачу я три голубочки —
„Хочу я убити для його дочки!"
Ой як стрілив — царя вцілив,
А царицю в потилицю,
Його доньку — в головоньку".

Ф. Унжин.

ВУЛЬКАН СЕРЕД ВІЧНИХ ЛЕДІВ.

Південний бігун либонь позбавлений більшої части сьвітляних явищ, які викликують одушевлене серед дослідників далекої півночи. Принайменше самі добросовісні дослідники південних, полярних сторін, як Дюмен Дярвіль, Вількс або Росс, описуючи свої подорожі, не згадують нічого ні про лискучі сніжні криштали, які уносять ся у воздусї, відбиваючи в собі сонячні проміні і спричинюють чудові явища „фальшивих сонць". — ні про „фальшиві місяці", сонячні „колеса—дуги" і т. п. Навіть північне сяєво (північна зоря) на південному бігуні не може рівнятись ні силою ні красою, ні різноманітностю із північною зорею: очевидячки, електричні струї слабше ділають на півдні, чим на півночи.

За те перевагу над північним бігуном і то перевагу з наддатком покриває південний бігун вражаючою, так що до могучости, як і краси — боротьбою зимна з теплом, полуміни з ледом, яку представляє діяльний вулькан, відкритий близь полудневого бігуна.

Вулькан серед ледів, викидуючий із себе клуби диму і потоки полуміни, осьвічуючий предовгу ніч своїми кріавими вогнями! Яка чарівна картина!

Одначе не богацько щасливцям доводилось любуватись нею. Навіть славний капітан Росс, перший, який відкрив се явище в р. 1841 і назвав діяльний вулькан „Еребусом", в честь свойого судна, міг лишень з далека любуватись ним; велитенська ледова стіна, висока на 60 метрів, яка загороджувала йому дорогу, не дозволила дослідити займавого „вулькана серед вічних ледів."

А проте що до сили діяльности — сей вулькан не уступає в нічому італійському Везувійови і Етні, або Геклї в Ісляндії, — тим величавим вогнищам землї, ригаючим полумям...

Остаточно, Россови і його товаришам все таки вдалось бачити сам вибух. Правда, заціпеніла від морозу вода, творяча довкруги кратера могутні верстви, не дозволила розглядіти рухів ляви, але їх можна було догадатись по обильній парі, витворюючій ся із розжарених потоків ляви, яка бурхливо вихоплювалась на ледяні гори.

Із самого вулькана валив стовбурами дим, а іноді, у виді велитенської, чорної кички, нечайно піднімалась в гору кольонна, до висоти 600 метрів.

Більша частина сього диму складалась з пари, яка при сподї вниз замерзала; відтіля приносило з вітром до суден експедиції рідкий вонючий сніг, який немило лоскотав скіру. Часами розганяв вітер чорні хмари диму, навислі над вульканом і тоді можна було бачити зловіще червоне сьвітло полуміни, яка заповнювала горло вулькана.

Деяким офіцирам Росса здавалось, що вони бачать кольонну розжареної ляви, закутану парою, витворюючою ся з паруючого снїгу; кольонна ся поволеньки спускалась з гори по стоках гори, сягаючи до океану, куди вона вливалась із далеко розносячим ся довкруги гуркотом і клекотом, витворюючи нові клуби диму, білїйші і обильнїйші від попередних.

Такий був загальний вид картини величавого явища, змальованої Россом. Від того часу минуло вже більше чим 70 літ, — і лишень в послідних часах товаришам виправи поручника Шекльтана, який встиг перейти неприступну „ледяну гору", вдалось не лишень приглядатись з далека, але навіть вийти на вершок таємничого, полярного вулькана „Еребуса".

Було се в часї послідної його подорожі (1908—1909), коли сам начальник виправи попрямцював із саньми до південного бігуна, а трьох його товаришів Брокльгерст, Адамс і Маршаль, за ціну неймовірних з'усиль, при 28 степенях морозу, ведучи постоянну боротьбу із сніговими завірюхами і бурями, вийшли на сам шпиль вулькана, а саме на край його головного кратера.

Перед ними відкрилась чорна безодня, шириною в 800 метрів, а глибиною в 240—260 метрів, виповнена ціла хмарою диму. Відтіля чути було тяжке й могуче гудінє і гркіт, начеб сопінє велитенського паровоза; хвилями вилітали відтам клуби пари. Невиносимий запах сірки бив в ніс. Нагло леткий вітрець зрушив пару і дим, і очам здивованих дослідників показалась темна безодня, осьвітлена полумям... За хвилину вона опять закуталась тяжкою, темною верствою диму.

Близь берега, тут то там, вириваались із землї струї пари, які, замерзаючи, творили, завдяки находячим ся в ній сірковим ґазам, ледяні горбки жовтавої краски, які рідко визначувались на загально-білім тлї.

Як доказують сї три дослідники — висота „Еребуса" доходить до 4 кільометрів. Крім головного кратера, дрібку низше лежать ще два, очевидячки находячі ся в спочинку, позаяк з їх отворів не виходив вже дим, — а лишень валяючі ся всюди останки викиненого поріддя, а й сама форма — стятих стіжків — доказували, що й сї кратери колись служили місцем виходу ляви.

„Еребусом" кінчить ся та довга лінія діяльних вульканів, яка починаєть ся на північних берегах Тихого океану, в Камчатції і хвилюючо тягнеть ся на південь, творячи типові продухи для нутра земської кулї.

Чи „Еребус" шалів вже коли такими вибухами, лячними в наслідках, як Везувій, — чи не похоронив він під своєю лявою якого „Геркулянум і Помпей" і чи взагалї були коли на його збічах які селитьби, усї ті отверті питаня дожидають ще на відповідь досьвідних ґеольоґів. На кождий випадок, коли вже раз відкрито доступ до сього таємного вулькана, досліди над ним являють ся вже лишень питанєм часу.

Поруч „Еребуса" лежить ще й другий вулькан, також відкритий ще Россом, „Террор", але він вже потух і, подібно як його північні братя, давно вже забув ті днї, коли він викидав із свойого горла бомби й полумя, осьвічуючи рівночасно полярні леди своїми вогнями.

З російського пер. **Ів. Казанівський**.

ПОДОРОЖ на могилу Т. Шевченка.

Як кождого, так і сего року улаштували Кияни прогульку на могилу Тараса Шевченка. Прогулькою заняло ся товариство „Родина". На пароході „Геркулес" вирушили прогульковці 7. червня Дніпром до Канева. Серед подорожних було богато людий приїзжих, найбільше молоді з Київа, Харкова, Варшави, Москви, Петербурга та инших міст; було й трохи селян.

По цілоденній плавбі пароходом прибули прогульковці до Канева. Вже з далека видно було богато селян, які очікували під могилою на прогульку. Публика вийшовши з пароходу, пішла гуртками і низом і горою до Чернечої гори.

Київські гості витали ся з місцевими людьми, серед яких богато чиновників, канівських міщан, селян і Жидів. Гурток українських дівчат в українських народних строях приніс вінок, живі цьвіти і вазони і все се розмістили навколо білого хреста.

Вклонившись могилї, відсьпівали „Заповіт" і „вічну намять" Кобзареви. Потім розійшли ся гуртками по горі, любувати ся гарними краєвидами; инші пішли записати свої імена в пропамятну книгу, яка лежить на столї в сьвітлиці.

Під вечер прибув причт з Київа: хор під управою чиновника д. В. А. Коваленка. На високій горі, при тисячнім натовпі народу відправлено панахиду.

Вже було темно, як подорожні почали вертати назад на пароплав. Подорож горі Дніпром тревала цілу ніч. Скрізь на пароплаві лунали сьпіви молоді і бандура. З приватної ініціятиви зібрано між подорожними на упорядкованє могили 32 карбованців. Між сегорічними прогульковцями було кількох Українців з Галичини. — „Ілюстрована Україна".

Михайло Конасевич.

КОЛЬЦЬО.

До школи дзвіночок дзвонить.

Дзвінкий його голос летить понад дахами хат і блукає між вулицями, завіяними снїгом. Через вікна, украшені білим цьвітом завитав він і до Кольцевої хати.

Почув його малий Кольцьо. Вдягнув на себе плащ, ушитий з маминого кафтаника, і пошукавши книжок, підійшов до нені, що хора лежала у ліжку.

„Вже й до школи треба йти, мамо", сказав тихонько, цілуючи її в руку.

„Іди, Кольцю, іди!"

„А хлїбця у вас нема?"

„Ні, синку".

„А буде потім?"

Що й казать йому було на се. Зложила горячий поцілуй на його чолї і сльози поплили по блїдім лици.

„Бозя дасть.... подужаю.... будем мали богато... богато".

Сумний, невеселий вийшов Кольцьо з хати.

В школї на перерві заїдали діти смачно друге снїданє. Лишень Кольцьо голодний сидів в кутику і тихо, тихо плакав.

„Ти чого плачеш?" спитав його сусід Ромцьо, синок богатих родичів.

„Я голодний, — хліба хочу", відповів Кольцьо крізь сльози.

„А в тебе його нема?"

„Ні, нема! Я і не снїдав сегодня".

„А то чому?" питав Ромцьо здивований.

„Мама хорі, нема за що купити, а тато он там під білим снїгом, між сумними хрестами".

Жаль стало Ромцеви бідного товариша. Виняв другу булку і дав йому.

Кольцьо подякував і дуже, дуже радів.

Вже хотів Кольцьо ломати булку, щоб заспокоїти червачка, що гриз його під серцем, коли нова якась гадка промайнула йому крізь голову.

„Еге! з'їсти булку, а там в дома мама хорі, голодні. Ех ні! Не треба сього. Вони нею наситять ся і так мало їдять. Менї за мало сего, голоду не вспокою!"

Жовта булочка усьміхаєсь до него, просить ся:

„Їдж мене, Кольцю! Їдж!"

Збиточний червачок весь під серцем, кричить:

„Дай їсти! Дай! Чого ждеш?"

Лиш в голові шляхотна думка шепче души:

„Сховай, не їдж! Для нені зістав".

Послухав сього голосу, леліяв його у серці, сховав булку і нетерпеливо ждав кінця години.

Веселий, хоч голодний біг Кольцьо до дому.

Коли відчинив двері, не застав нені у хатї. Сум злетів йому тихонько на душу, а через голову почали перелітати зловіщі думки.

„Куди вони пішли? За чим? Може в шпиталь?"

Ся думка трівожить його.

„В шпиталь пішли, покинули? Боже! Боже! Що й робити? Звідтам вже не пустять її, бо і татка не пустили. Понесуть її там, кудою і його понесли, закопають у сиру могилу, поставлять хрест в голові і я зістану сам самісенький".

Сльози горло стиснули. Упав на ліжко і голосно плакати почав.

Нараз скрипнули двері, до хати війшла неня. Кольцьо як стій скочив до неї втішений.

„Ти є, мамо?! Ти здорова? — А я гадав, що ти — Боже! Боже!"

„Цить, Кольцю", вспокоювала його мати, „цить!" Взяла хлопця на руки і втихомирювати почала.

„Нічо, мамцю, нічо! Менї лиш лячно стало, коли тебе у хатї не застав. Так лячно, що і плакати захотїло ся".

Глянув на неї мило і весела усьмішка заграла на заплаканому лици. Сьміяв ся до неї крізь сльози дрібні.

„Ти голодний, синку?" спитала його по хвилї.

„Ні, мамо!"

Опісля пішов до плаща і виняв Ромцеву булку.

„Се для тебе, мамо. В школї хлопці дали їсти, а я і для тебе сховав".

Радости матери не було границь. Пригорнула синка до серця і засипувала поцїлуями.

„Їдж, Кольцю, сам, їдж!" говорила крізь сльози. „Я і для себе і для тебе маю. Ось тут бачиш була у тїтки і харчів принесла".

Кольцьо послухав. З'їв булку зі смаком і до инших харчів забрав ся.

А про се, що він у школї і нїчо в губі не мав, мати нїколи, нїколи не довідала ся.

Просьвітні Збори

в присутности відпоручника Просьвітної Комісії Р. Н. С., п. Д. Андрейка, відбудуть ся в біжучім місяци в отсих місцевостях.

Серпень:

3-го в Картерет, Н. Дж.
5-го в Оксфорд Форнес, Н. Дж.
6-го в Бавид Брук, Н. Дж.
8-го в Рарітан, Н. Дж.
10-го в Перт Амбой, Н. Дж.
12-го в Трентон, Н. Дж.
14-го в Мілвіл, Н. Дж.
15-го в Бріджтон, Н. Дж.
17-го в Філядельфії, Па.
20-го в Честер, Па.
22-го в Котсвіл, Па.
24-го в Фінiксвіл, Па.
26-го в Потстон, Па.
28-го в Редінґ, Па.
31-го в Алентавн, Па.

Дмитро Андрейко,
відпоручник Цр. К. Р. Н. С.

КАЛЕНДАР.

СЕРПЕНЬ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
31	Четвер	Еміліяна
1	Пятн.	Макрини
2	Субота	† Ілії прор.
3	Неділя	7. Симеона юр.
4	Понед.	Марії Магд.
5	Вівтор.	Теофіля, Троф.
6	Середа	† Бориса і Гліба

НОВИНКИ.

Укр. клюб в галицькім соймі.

Одноцільний Український Клюб соймовий засновано 10-го липня на зборах нововибраних українських послів соймових. Явили ся на зборах всі українські посли з виїмком пп. Курівця, Думки й Окуневського, котрі писемно виправдали свою неприсутність. Збори отворив голова попередного Українського Клюбу соймового, д-р Кость Левицький; його-ж вибрано провідником зборів. Іменем українських національно-демократичних послів заявив д-р Кость Левицький, що управа національно-демократичної партії поручила послам своєї партії запропонувати зборови всіх українських послів зложити один солідарний Український Клюб в новім соймі. Іменем радикалів заявив п. д-р Макух, що радикальні посли — як в попереднім соймі, так і в сім — будуть творити з рештою українських послів солідарний клюб. П. д-р Король заявив, що приступить до клюбу як госпітант. Безпартійний посол, д-р Новаковський, заявив рівнож своє приступлене до клюбу. Постановлений оськак клюб уконституував ся, вибираючи: головою п. д-ра Костя Левицького, заступниками голови пп. Петрушевича і Макуха, секретарем п. Цегельського, заступником секретаря п. Рожанковського. До парляментарної комісії вибрані пп. Кивелюк, Бачинський і Лагодинський.

Щедрий запис селянки.

Марія Сеньків, селянка з Калинівщини, чортківського повіта, записала в перших днях липня с. р. парцелю, обіймаючу 1¼ морґа поля, на власність для приватної української ґімназії в Чорткові. Марія Сеньків належить до перших жінок патріоток в чортківськім повіті. Нема зборів, на котрих не було-б її, бо належить майже до всіх наших товариств, інтересує ся всіми народними справами. Як високо стояли би ми, колиб ми мали по селах богато так щирих, сьвідомих і до народної праці та жертви охочих жінок. Марія Сеньків є взірцем патріотки Українки. Нехай ся патріотка послужить добрим приміром і другим Українкам!

Російська пропаганда в Галичині підносить голову.

В Перемишлянах арештовано вихованця російської православної семинарії в Орлї, Рудика. В Бережниці арештовано аґітатора Івана Чмеля і відібрано від него запас цареславних брошур.

Просьба до цісаря.

В Шенбруні, в цісарськім парку, арештували 26. м. м. 12-літного хлопця Якова Амберґера, в хвилї коли хотів до переїзджаючого саме цісарського автомобіля вкинути списану на аркуши паперу просьбу за запомогою. Цісар не добачив сего, а хлопець — запровадженний по арештованю до комісаріяту — зізнав, що його батько був шофером, але перед двома роками втратив лїценцію, ізза чого цїла родина найшла ся в крайній нужді. Ось просьба хлопця:

„Любий, Добрий Цісарю!

Прошу мені дарувати, що я нині не пійшов до школи, але я хотів доручити Тобі, Наяснї. Пане, сю просьбу мого батька. Відколи пани з поліції забрали мойому батькови дозвіл на їзду автомобілем, відтодї в нашім домі така страшна нужда, що нераз через день не маємо що взяти до уст. Все заставлене, богато річий проданих. Моя мати цілими днями плаче, гризеть ся з журби. Я знаю добре, що батько вніс рекурс до міністерства, щоби йому знова позволили бути шофером. Тому прошу Тебе, Найяснїйший Пане, Любий і Добрий Цісарю, поперти просьбу мойого батька в міністерстві. Я і пятеро моєї рідні будемо молити ся за се за Твоє здоровлє, а Господь Тобі се, Найласкавійший Пане, стократно відплатить.

Цілуючи Твою добру руку пишу ся вдячний і вірний

Яков Амберґер.

Убийство задля рабунку.

В Жовкві, на фільварку Лєвурда, доконано рабункового убийства на родині арендаря Подгоріца. Давид Подгоріц, 35-літний, батько двох дітий. Околичні мужики вважали Подгоріца богатим чоловіком. Тому то мужики, що сиділи разом в жовківськім арешті: Федор Сьвітлик з Майдану янівського, 56-літний, що відсиджував кару за крадіж, мабуть спільник Васїнського і Зеленяк, постановили обрабувати арендаря. Коли вийшли з арешту, в понеділок, удали ся на фільварок. Вечером вівторок закрав ся Сьвітлик на стрих дому Подгоріців, а в ночи передістав ся зі стриху до ванькіря, де спала родина арендаря. Підійшов до сплячого Подгоріца і завдав йому сокирою в голову три тяжкі удари. Арендар зараз сконав. Збудила ся жінка Подгоріца Сара, на неї кинув ся Сьвітлик і кричав: де гроші?! Коли 13-літна дочка Ханька, що спала в сусідній комнаті, наробила крику, тоді убийник насамперед двічи ударив сокирою в голову дівчину а потім тричі маму. Обі тяжко ранені впали неживих. Убийник взяв зі шуфляди три корони і забрав ся. Тепер ранені почали кликати помочи. Постерунок жандармерії пустив ся в погоню. Жандарм Ґолда зловив Сьвітлика на гостинци до Дубровиці, та відставив його до арешту в Жовкві. Вже в дорозї Сьвітлик признав ся до всего. Комісія застала Подгоріца неживого, жінку і дочку тяжко ранених.

Ворог надходить.

Нюйорчани від 3. до 9. серпня с. р. будуть знова, подібно як се було в 1905. році, оглядати війну підчас мира, чи то маневри атлянтійської фльоти, що буде старати ся здобути Лонґ Айленд. Сї маневри не мають на цїли виказати висшість або низшість американської фльоти в порівнаню з сухопутною армією, але виключно виказати, чого навчила ся армія в послїдних роках що до закладаня підводних мін, торпед, та оборони берегів. Командантом нападаючої фльоти є віцеадмірал Бекер, а начальним вождом армії, боронячої берегів Лонґ Айленду є ґенерал майор Беррі. Поодинокі команданти оборонних надбережних станцій від стейту Делевар аж до Мейн дістали приказ, заховувати ся і поступати так, начеб була дїйсно війна.

Еміграційні власти лагіднїють.

На днях прибула до Ню Йорку 17-літна Марія Френк, яку тутешні еміґраційні власти виключили і засудили на депортацію по тій причині, що вона була горбата. Апеляція депортованої перейшла всї інстанції і остаточний засуд випав в її користь. Вашінґтон порішив, що горб є лиш блудом людської краси, але що він ніяк не може бути для когось перешкодою в зарібку. Се рішенє Вашінґтону є не лиш тому важне, що допускає від тепер горбатих, але ще і тому, що сьвідчить про обставину, що теперішні власти задумують лагіднїйше трактувати прибуваючих тут імміґрантів.

Чотирнайцятьлїтний син застрілив батька.

Богатий контрактор, Ів. Томсон, як тут є у звичаю, мешкав від кількох тижнів зі своїм 14-літним сином Христіяном та його 13 літною сестрою, у шатрі, яке поставили в лісї, недалеко міста Ню Брунсвік, Н. Дж. Дня 23-го липня с. р. батько з донькою, аби випробувати відвагу хлопця, нишком опустили шатро і засїли ся в сусідних корчах. Тут батько вистрілив кілька разів сліпими патронами зі свого револьвера. Син, думаючи, що на шатро нападають якісь волокити, вибіг із нього та стрілив наосліп кілька разів в ту сторону, відки почув шелест та гук попередних стрілів. Нараз з за корчів вбігла його сестра і ридаючи закликала, що він застрілив свого батька. Христіян з початку не хотів повірити словам сестри, та вскорі однак переконав ся про страшну правду: батько лежав мертвий з прошитим кулею серцем. Спроваджений лїкар сконстатував сейчасову смерть. Повідомлений про случай коронер і шеф поліції з Перт Амбою, застали дїтий сплетених обіймами, гірко ридаючих. Поліція не арештувала нещасливого стрільця.

„Ніхто" не винен.

Після осуду коронера Феляна, виданого на дни 23-го липня с. р., вину желїзничої катастрофи, що мала місце пару тижнів тому коло міста Степфорд, Конн., а якої жертвою впало шість людий, не можна „нікому" приписати. Отсе є звичайний, стереотипний осуд, який видають тутешні власти майже в кождім слїдстві, яке має нїби розслїдити причини даної катастрофи. Вина заєдно спадає на — „нікого".

Вирваний з водопаду Нїягари.

Сими днями сидів повисше водопаду Нїягари якийсь 22 лїтний Т. Чапман, коли нараз, з невідомої причини стратив рівновагу і покотив ся в діл, у воду. В тім власне місци вода є незвичайно рвуча, а струя, з причини близькости водопаду така сильна, що майже нема сили її побороти. Чапман застряг якось поміж двома виставочими з води камінями. Пятьох мущин, бачучи се, поспішили сейчас на ратунок. Один з них, що не хотїв подати свого імени, кинув ся в воду і дістав ся до Чапмана, який сторчав між камінями без притомности. Прочі сотворили з себе живий ланцух і незнакомий, держачи ся його, добув Чапмана з поміж камінїв. Та небезпека все ще була грізна. Тїло омлїлого звисало долів і об него зі скаженою силою била вода струї віддаленого ледви о 15 стіп водопаду. Два рази ся струя збила з ніг незнакомого. Він однак, наче зелїзними клїщами, держав омлїлого а другою хватав ся підводних скель і камінїв. Остаточно, з тяжким трудом добив ся до згаданого висше живого ланцуха і тут видобуто обох на беріг. По доконаню сего геройського вчинку незнакомий сейчас віддалив ся і по нїм пропав всякий слїд.

Поїзд, котрий о сім літ спізнив ся.

„Railway Magazine", який виходить в Льондонї, одержав від свого американського допиcця вістку про поїзд, котрий вкінци по сїмох лїтах доїхав до місця призначеня. Поїзд виїхав дня 8. вересня 1905. р. о год. ½12. перед полуднем з місцевини Бомонт в Тексас в сторону пристани Болївар, віддаленого о 114 кільометрів, де мав приїхати о год. 1.55 по полудни. Однак не судило ся йому. Доїхав до Гіо Айленд, але тут мусів задержати ся, бо величезні филї з мексиканського заливу цїлу околицю і шлях так залили, що поїзд не міг пустити ся дальше в дорогу. Коли вода спала, поїзд опинив ся сам серед пустого степу. З цїлого шляху лишили ся шини, які були під поїздом. По кількох годинах по болоті видістались подорожні з прикрого положеня. Про поїзд всї забули зовсїм, тим більше, що зелїзничий рух на сїм шляху зовсїм припинено. По пятьох лїтах почали будову нового шляху і вкінци получено нові шини зі старими. Машиністи оглянули машину, котра вже ржою покрила ся, розпалили огонь і серед голосних окликів робітників рушив з місця поїзд і по сїмох лїтах вкінци доплентав ся до Болївар.

Іркутск — Новий Йорк.

Дня 22-го липня с. р. нюйорські імміґраційні власти засудили на депортацію Йосифа Грабовського, по тій причині, що він прибув тут як „слїпий" пасажир, то зн. такий, що не оплатив коштів своєї подорожі. Та не в тім річ. Йде о се, що згаданий Грабовський є слїпим пасажиром неабиякої міри. Молодий Москаль мешкав в Іркутску, на Сибірі, разом зі своєю старенькою ненькою. Нараз напала його горячка до мандрівки. Не надумуючи ся довго, без зломаного шелюга при души, перебув пішки величезну дорогу з Іркутска до Лібави. Тут вкрав ся на пароход „Курск" і як „слїпий" пасажир причалив до нюйорської пристани. Та тут стріла його лиха судьба. Мимо того, що може одинокий на весь сьвіт без цента перемандрував 6.000 миль, тутешні імміґраційні власти, силою істнуючих законів, засудили його на депортацію.

Найдено вкрадений перед 15 лїтами скарб.

Архитвір грецької різьбарської штуки, представляючий около 5-лїтну дївчинку, викований з мармору, яких 3.000 лїт старий, посїдаючий неоцїнену вартість, найдено дня 22-го липня с. р. в Балтімор, в пивници одного Грека. Сей архитвір старинної грецької штуки вкрадено перед 15 роками з національного музея в Атенах. Всї глядания грецького уряду за неоцїненим скарбом показали ся безуспішні. Доперва по 15-ти лїтах доніс один Грек, іменем Нефос, який мав злість на свого краяна, Хаса, в якого посїданю находила ся статуя, про се грецькому конзулеви. Сей спровадив поліцію і по цїлонічних допитах вдало ся її вимочи на впертім Греку тайну, де він переховував різьбу. Вона була закопана глубоко в земли, в пивници того дому, який він замешкував. Хас оправдує себе в той спосіб, що різьбу він забрав перед 12. лїтами одному свому краянови, який остав йому винен значну суму за харч і помешканє.

Гренляндія — край будуччини.

Два неустрашимі, сьвітової слави дослїдники підбігунових околиць, Кнуд Расмуссен і Петро Френхен, порішили постійно поселити ся в Гренляндії, країні вічних снїгів і ледів. Після їхньої гадки Гренляндію жде велика будучність. Під пору оба живуть в Копенгазї. В найкоротшім часї задумує Френхен виїхати до своєї підбігунової вітчини, де, як тепер оголошено, взяв за жінку ескімоське дївча. Після гадки дослїдників, отвирає ся для них невичерпане жерело доходів, коли вони возьмуть у свої руки посередництво в торговли поміж Ескімосами а цивілїзованим сьвітом. Неменше і природні мінеральні богатства сеї арктичної країни мають бути величезні. Після гадки обох дослїдників не мине кількадесять лїт, а Гренляндія, мимо своїх вічних снїгів, мимо ночи, пануючої там безперервно кілька місяців, буде густо заселеною країною.

Криво — кривійше.

Славна на цїлий сьвіт похила вежа, що стоїть в містї Пізї, в Італії, грозить заваленєм. В наслїдок того, що підземна вода дістала ся до підвалин вежі, вона з року на рік все більше похилює ся і в послїдних часах грозить поважна небезпека, що сей цїнний архитвір середновічної будівельної штуки завалить ся. Аби тому запобічи, італійське правительство на днях почало поспішні роботи коло скріплення підвалин похилої вежі. По випомпованю зайвої води довкола старих підвалин мають вилити з цементу нові підвалини, а через се отся незвичайна, одинока на цїлім сьвітї похила вежа, стоятиме знова цїлї віки.

Дївчинка тратить мову в наслїдок громів.

В місцевости Marinette, Wis., дванайцять лїтна дївчинка, Люція Лепалїя тратить мову за кождим ударом грому. Перший раз дївчинка стратила мову підчас сильної бурі з громами, яка навістила тамошну околицю перед шістьма тижнями. Від того часу кождий раз, коли лиш настане буря з громами, дївчинка сейчас тратить мову. Віднискує її однак знова, як крикне ся коло нього голосно або несподївано її шарпне ся. Лїкарі пильно дослїджують сей незвичайний обяв утрати мови.

„Страхи — на Ляхи".

Найвпливовійший капіталїстичний денник, „Wall Street Journal", в однім з послїдних своїх чисел написав грозьбу під адресою всїх з'орґанїзованих робітників. Именно загрозив, що коли робітники не поправлять ся, то зн. коли вони не занестануть страйків та безнастанного жаданя підвишки платний, то тутешні капіталїсти уладять льокавт і задержать цїле економічне житє в краю: желїзниці, копальнї, фабрики станьуть, — банки замкнуть свої двері, — банкери виїдуть до Европи, а наслїдком усїх тих єгипетських язв усї робітники останьуть без средств до житя. Ся погроза, то „страхи на ляхи". Колиб мілїонери дїйсно уладили загальний льокавт, то передовсїм зруйнувалиб свої власні маєтки; по друге тих кільканайцять мілїонів робітників, доведених до розпуки голодом, а маючи таке саме право голосованя що і мілїонери, могли би одним замахом перевести безкровну революцію: більшостю голосів ухвалити удержавленє задержаних в руху фабрик, майнів, желїзниць і т. п. і почати ексилоатувати їх в користь усїх горожан, а не виключно лиш тих 60.000 родин, що суть дотепер їх властителями.

Катастрофа в майнах.

Дня 23-го липня с. р. ранком залила вода 16 майнерів в одній майнї, в місцевости Duluth, Minn. Ранком, до сеї майни віхало около 250 майнерів, на так звану першу денну шихту. Того дня лив дощ наче з ведра. Около години пів до одинайцятої наступило обірванє хмари. Величезні маси води, не маючи иншого перепливу, почали з шумом вливати ся до отвору копальнї. Майнери кинули своє начинє і почали втїкати. Виратували ся усї, крім шіснайцятьох, котрі правдоподібно не зачули алярмових сиґналів. По полудни пущено в рух помпи. Усуванє води з майни поступає дуже поволесенько. Так заряд майни, як і другі майнери зовсїм не знають, в котрім місци майни находять ся залиті. Вечером в середині майни почали обривати ся маси землї, що чути було на верху. Жінки і дїти залитих майнерів стоять над отвором з риданєм і розпукою, допоминаючи ся своїх мужів і батьків. Залиті майнери се самі Славяни і Італїйцї.

Незвичайна пімста.

В місточку Volo, Ill., в незвичайний і оригінальний спосіб пімстили жінки супружеську невірність одної з горожанок. Чоловік нїкої Рішардсон був властителем одинокого склепику, находячого ся в тій місцевости. З тої причини, що він від якогось часу став калїкою, його жінка зненавиділа його та почала удержувати заказані зносини зі своїм шваґром, Віл. Дунїльом, що було причиною величезного згіршеня в цїлім місточку. Особливо обурювали ся жінки і наконець порішили позбути ся закали. Минувшого вівтірка, вечером удало ся отже кількадесять жінок перед дім невірної супруги, виволїкли її з кімнати і напів розібрану всадили на поні. Так обносили її по всїх вулицях місточка, плюючи на ню та визиваючи всїлякими словами. Наконець занесли розпусницю до ставу, в якім одначе в наслїдок посухи було більше болота як води. Тут викачали її добре в грязюцї, опісля витягли за волоєс на беріг, ще раз обкидали калом і болотом та остаточно приказали вернути домів і протягом двох годин забрати ся з міста на чотири вітри. Та коли Рішардсон не послухала зазиву і другого дня все ще оставала в місточку, жінки зібрали ся опять перед її домом. Сим разом принесли зі собою горячу смолу і пірє, щоби її смолою помазати, обсипати опісля пірєм і так удекоровану вигнати з міста. Та жінки не могли перевести свого пляну, бо найшли всї двері і вікна сильно забарикадовані. Ранком третого дня, муж невірної, правдоподібно змилував ся над нею, бо потайки вивіз її з міста, приказавши більше до нього не вертати. Її коханець, чоловік рівнож жонатий та батько двох дїтий, обавляючи ся, аби знова мущини не пімстили ся на нїм, рівнож потайки забрав ся з міста.

Дохід тутешних фармерів.

З бюлєтину тутешного міністерства рільництва виходить, що тутешні фармери роблять далеко не такі сьвітлі інтереси, як про се загально голосить ся. Пересїчно дохід американського фармера виносить 640 дол. 49 ц. на рік. Та богато фармерів навіть і тої суми не осягає. Коли вчислить ся ще до того вартість продуктів, з'ужиганих на фармі, то виходить, що капітал вложений в фарму дає всего лиш 5 процент.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS — MEMBERSHIP LABEL

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, вішліть на нашу адресу, бо без того ми не годне гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

ГОСПОДАРКА В НОВІМ Р. Н. СОЮЗІ.

VI.

Почерпаймо тепер трошки з самого урядового жерела: з конвенційного протоколу.

З того протоколу (він дуже ориґінально зредаґований!) довідуємо ся, що на першім засїданю був присутний п. Демидчук, який „забрав голос і представив справу шкільну в Галичині і просив делеґатів, аби ухвалили дари на народних героїв і инших". Автор конвенційного протоколу констатує факт, що з причини сварок і криків не можна було на конвенції радити. На тій конвенції хотїли бути присутні два репортери руських часописий в Америці. В тій справі відбуло ся осібне голосоване делеґатів: 23 голосів було за тим, аби тим репортерам позволено бути на ґалї, а 89 голосів — проти їх присутности на конвенційних обрадах. В наслїдок такого рішеня оба репортери опустили салю нарад. В однім місци протоколу стоїть ось таке характеристичне реченє: „Делеґати робили полєміку між собою і радили над добром Р. Н. Союза". — Ну, гарна се була полєміка!...

На неслухняних делеґатів накладано грошеві кари, котрі відтак, на послїднім засїданю, великодушно подаровано.

Із справоздання суспендованого голови, М. Семенюка довідуємо ся, що бувший редактор „Народної Волї", п. Евген Гвоздик зрезиґнував через Косового. „В теку тої мови (розумій: справоздання) — так стоїть в протоколї — М. Семенюк заявив, що нїколи перед тим не мав нич до роботи з судами американськими, бо то злодії і розбійники, котрі чигають на робітничий гріш" (ч. 25. „Н. В.", ст. 2.). — „Дел. Кирилюк і дел. Гринько запротестували против того і зажадали, щоби се вписати до протоколу, а п. Гринько заявив, що мусить з того зробити ужиток". Справозданє Хиляка було доволї обєктивне і спокійне, а довідуємо ся з него, між иншими знаними вже нам справами, що „Ардан забрав більше гроший як ся належало". Окрім членів екзекутивного комітету здавали свої справоздання і всї радні. Радний Мих. Провода „оповідає о спеціяльнім засїданю і каже, що тоє засїданє було таке саме як наша конвенція, де був крик і боротьба". Місто-орґанізатор Н. Середницький заявляє, що „за цїлий час урядовання головного уряду була поміж ними лишень колотня і приватний інтерес".

Усї присутні на конвенції делеґати дїлили ся на „правих" і „неправих". Перші з них „робили полєміку між собою і радили над добром Р. Н. Союза" на ґалї, другі робили ту саму „патріотичну роботу" на ґалєрії, або десь в кутику під дверми. На однім з перших засїдань було ухвалено, щоби деяким „неправим" делеґатам виплачено дієти „на конто того, хто винен". Се зрозумів касієр Федан так, що декотрим делеґатам виплатив їх належности в ночи і то — як занотовано в протоколї — без дозволу конвенції. На послїднім засїданю порішено і виплачено дієти всїм иншим, „важним" і „неважним" делеґатам і всїм суспендованим урядникам. Отже матеріяльно не потерпів нїхто!...

Одна делеґатка (Гвоздович) домагала ся від конвенції орґану в словенськім (sic!) язиці, бо її відділ складає ся з самих Словаків. Се домаганє, розуміє ся, відкинено, але дел. Романишин заявив притім, що се жаданє могло би бути сповнене хиба аж тоді, если би в орґанїзації була половина словацьких членів. Н. Середницький виїс, „що поки не буде до 2.000 членів, доси (Словаки) не дістануть орґан в своїй мові."

Ухвалено виняти з народного фонду $600.00 і розділити ті гроші по рівній части між Франка, Січинського і Павлика. Крім того порішено, що кождий член Р. Н. Союза має зложити одноразово по 25 центів на ювилейний фонд Іванови Франкови і що сї гроші має ся зібрати при помочи розмету, если можливо в ювилейнім місяцю.

Дел. Н. Миґасюк пригадав присутним, „що коли на початку конвенції був п. Демидчук, то він пропонував, щоби заложити (!) просьвітну комісію при Союзї, котра би збирала жертви на просьвітні цїли". Таку комісію (з трох членів) вибрано (отже: не заложено!) і віддано їй до розпорядимости дві треті части з фонду народного, по відтягненю тих $600.00, які призначено на висше згадану цїль.

З послїдних стрічок протоколу довідуємо ся, що „справи, котрих не можна було скінчити, дасть ся під загальне голосованє". Конвенцію замкнено (так говорить протокол, але на дїлї вона скінчила ся аж геть-геть в ночи!) о годинї 5-тій по полудни дня 24. мая 1913.

На сїм ми кінчимо усе те, що писано про конвенцію нового Союза по всїляких часописях і в йогож таки орґанї, „Народній Волї". У слїдуючім числї „Свободи" скажемо ми про сю конвенцію та взагалї про господарку в новім Р. Н. Союзї і своє слово...

РЕЗОЛЮЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СОЙМОВОГО КЛЮБУ.

На нарадї українського соймового клюбу, що відбула ся дня 10. липня с. р. (гл. новинку в нинїшнім числї „Свободи" п. н. „Укр. клюб в галицькім соймі") ухвалено одноголосно отсї резолюції:

I. Український соймовий клюб констатує, що цїла українська суспільність своєю солїдарною акцією при послїдних соймових виборах заявила ся рішучо за безпроволочним ухваленем соймової виборчої реформи на справедливих, демократичних основах, уважаючи її за невідкличну конечну потребу як з національно-полїтичного так і з супільного огляду, як також задля промощеня шляху для згідного співжитя обох народів краю.

II. Український соймовий клюб констатує, що завдяки як найдальше ідучій уступчивости українського соймового клюбу в попереднїм соймі заключено між польською більшостию соймовою а українським клюбом компроміс в справі виборчої реформи, котрий відтак зірваний зістав через польську консервативну групу.

III. Маючи на увазї, що наслїдком значного скріплення української репрезентації у соймі, як також наслїдком змін в польській репрезентації — склад нового сойму підляг значним змінам, що витворило непевність, яке становиско занимає теперішна більшість польської соймової репрезентації до заключеного в попереднїй сесії компромісу — український соймовий клюб, вижидаючи спрецизованя становища польської сторони до справи виборчої реформи та застерігаючи собі вільну руку, робить залежним порішене свого становиска в тій справі від становиска, яке займе польська сторона.

IV. Вкінци український соймовий клюб обстоює непохитно становище українського клюбу попередного сойму, що на порядку праць найблизшої сесії сойму на першім місци має бути поставлена справа соймової виборчої реформи.

Дня 14 с. м. президія українського соймового клюбу під проводом голови, д-ра Костя Левицького відбула конференцію з намісником Коритовським, на якій представлено намісникови становище клюбу в справі соймової виборчої реформи, заняте згаданою висше ухвалою.

У наведених в горі резолюціях звертають на себе найбільшу увагу слова, що „наслїдком значного скріплення української репрезентації у соймі — український соймовий клюб застерігає собі вільну руку"... З сього можна догадувати ся, що українські посли думають домагати ся більшого числа руських мандатів, ніж се було умовлено у попереднїм компромісї з усякими польськими партіями. Недалека будучність принесе нам мабуть знов нові несподїванки...

ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД послїдних виборів до гал. сойму.

Вибори до галицького сойму вже зовсїм покінчені. Подаємо вислїд сих виборів після курій, так як вони в означенім часї відбували ся. Отже дня 30. червня с. р. переведено вибори з найбільшої, сїльської курії. На сю курію призначено 74 мандатів. Вислїд виборів у тій курії в східних (руських) округах Галичини представляєть ся так:

РУСЬКІ МАНДАТИ.

БЕРЕЖАНИ. Голосувало 176 виборців. **Тимотей Старух** одержав 119 голосів і вибраний послом; Вл. Рильський (центр.) 57 голосів.

БІБРКА. Голосувало 184 виборцїв. **Д-р Льонгин Цегельський** одержав 111 голосів і вибраний послом; ґр. Ст. Мицєльський (конс.) одержав 67 голосів; М. Турчин (моск.) 3 голоси; уневажнено 3 голоси д-ра Цегельського.

БОГОРОДЧАНИ. Голосувало 130. **Д-р Михайло Новаковський** одержав 110 голосів і вибраний послом; д-р Ференсевич (хр. люд. союз) 20 голосів.

БОРЩІВ. Голосувало 223. **о. Олександер Капустинський** одержав 141 голосів і вибраний послом; Тадей Чарковський-Ґолєєвський (центр.) 82 голосів.

ГУСЯТИН. Голосувало 186. **Іван Кивелюк** 119 і вибраний послом; Казимир Городиський (центр.) 66.

ЖИДАЧІВ. Голосувало 161. **Лев Левицький** одержав 94 голосів і вибраний послом; д-р Михайло Сохацький (моск.) 67 голосів.

ЗАЛЇЩИКИ. Голосувало 160. **Д-р Теофіль Окуневський** 88 і вибраний послом; Тадей Ценський 58, 3 голоси уневажнено, прочі розстрілені.

ЗБАРАЖ. Голосувало 148. **Д-р Ізидор Голобуцич** 93 і вибраний послом; Ал. Федорович (центр.) 55.

ЗОЛОЧІВ. Голосувало 341. **Д-р Теодор Ваньо** 186 і вибраний послом; Оск. Шнєль (центр.) 95, Захарчук (моск. стар.) 52, о. Теофіль Петровський (моск. стар.) 67.

КАЛУШ. Голосувало 186. **Д-р Іван Куровець** 136 і вибраний послом; Ом. Ґецев (моск.) 26, Конст. Чарковський (центр.) 23.

КОЛОМИЯ. Голосувало 237. Д-р Кирило Трильовський 115, З. Скварко 16, Миронюк-Заячук (моск.) 54, Примак 8, Плєзя (Пол.) 12. Голосованє розбило ся. При другім голосованю **д-р Кирило Трильовський** 142 і вибраний послом; Скварко 41, Миронюк-Заячук 39.

КОСІВ. Голосувало 175. **Павло Лаврук** 109 і вибраний послом; Роман Ґіжовський (самост.) 64; Шекерик-Доників 2 гол.

НАДВІРНА. Голосувало 181. **Д-р Микола Лагодинський** одержав 127 голосів і вибраний послом; о. Йосиф Кучинський (христ. сусп.) 54 гол.

ПЕРЕМИШЛЬ. Голосувало 208 виборців; **д-р Теофіль Кормош** одержав 114 голосів і вибраний послом; кн. Влад. Сапіга (центр.) одержав 76 голосів; Федак (моск.) 17 гол., один голос уневажнено.

ПЕРЕМИШЛЯНИ. Голосувало 183. **Володимир Сінгалевич** одержав 94 гол. і вибраний послом; Станислав Вибрановський (центр.) 89.

ПІДГАЙЦІ. Голосувало 189. **Д-р Володимир Бачинський** одержав 132 голося і вибраний послом; д-р Рачинський (центр.) 57.

РАВА РУСЬКА. Голосувало 235. **Проф. Роман Залозецький** одержав 143 голоси і вибраний послом; В. Перфецький (моск.) 78; В. Ґурка (центр.) 14.

РОГАТИН. Голосувало 235. **Д-р Кость Левицький** одержав 173 голоси і вибраний послом; Ф. Бесядецький (конс.) 62 голоси.

РУДКИ. Голосувало 161. **Гринь Тершаковець** одержав 85 голосів і вибраний послом: ґр. Александер Скарбек (вшехп.) 74; Подоба (моск.) 2 голоси.

СТАРИЙ САМБІР. Голосувало 125. **о. Іван Яворський** одержав 71 гол. і вибраний послом; Жигм. Леваковський (люд.) 54.

СНЯТИН. Голосувало 178. **Іван Сандуляк** одержав 113 і вибраний послом; бар. Мойса-Росохацький (центр.) 63; Вечорек (люд.) 1; Ольшінський 1.

СКАЛЬ. Голосувало 225. **Д-р Роман Перфецький** одержав 136 гол. і вибраний послом; ґр. Павло Дзєдушицький 92; Чиж (моск.) 16.

СТАНИСЛАВІВ. Голосувало 222. **Лазар Винничук** одержав 211 і вибраний послом; о. Анґер (вшехп.) 11.

СТРИЙ. Голосувало 190. **Д-р Евген Петрушевич** одержав 177 голосів і вибраний послом; Чудієвич (моск.) 13.

ТЕРНОПІЛЬ. Голосувало 210. **Павло Думка** 117 і вибраний послом; Йос. Юристовський (центр.) 93.

ТОВМАЧ. Голосувало 227. **Д-р Іван Макух** 130 гол. і вибраний послом; Ян Урбанський (центр.) 97.

ТУРКА. При першім голосованю Т. Рожанковський 57, Гошовський (моск.) 74, Ожґа (вшехп.) 37. При другім голосованю **Теодор Рожанковський** 96 гол. і вибраний послом; Гошовський 75.

ЦІШАНІВ. Голосувало 186. **о. Северин Метелля** одержав 98 голосів і вибраний послом: Кшановський (вшехп.) 88.

ЧОРТКІВ. Голосувало виборців 148. **Д-р Антін Горбачевський** одержав 83 голоси і вибраний послом: А. Заремба-Цєлєцкий (центр.) 62 голоси; Марчак (моск.) 3 голоси.

ЯВОРІВ. Голосувало 189. **Іван Кохановський** одержав 104 голоси і вийшов послом; Ф. Чосновський (конс.) 60, І Максимович (моск.) 25.

СТРАЧЕНІ МАНДАТИ.

а) В користь москвофілів:

Броди. Вибраний при тїснїйшім виборі д-р Дмитро Марков 126 голосами проти 108 голосів Т. Ценського. При першім виборі дістав Українець Андрій Корнеля 58 гол., д-р Марков 79 гол., Т. Ценський 109 голосів. Українці поперли при тїснїйшім виборі д-ра Маркова, одержавши від него приреченє, що не буде поборювати як соймовий пос. Українців.

Жовква. Вибраний д-р Михайло Король 140 голосами проти 54 голосів новокуреного москвофіла Лабенського. Король вийшов завдяки попертю Українцїв, які розпоряджали близько 80 голосами.

б) В користь Поляків:

Бучач. Вибраний консерватист М. Бужиньский 160 голосами проти 118 гол. укр. н.-д. Т. Маркова.

Городенка. Вибраний центровець А. Теодорович 98 гол. проти 86 гол. укр. н.-д. д-ра Ціпановського.

Городок. Вибраний консерватист Ст. Незабітовський 89 гол. проти 73 голосів укр. н.-д. д-ра Л. Озаркевича; Стецишин (моск.) 5 гол.; уневажнено 8 голосів д-ра Озаркевича.

Долина. Вибраний в тїснїйшім голосованю польський кеьондз І. Заремба 111 гол. проти 106 гол. укр. н.-д. Юліяна Романчука.

Добромиль. Вибраний центровець Павло Тишковський 125 гол. проти 38 гол. укр. н.-д. Юл. Гумецького.

Дрогобич. Вибраний ґр. Фр. Замойський 172 гол. проти 69 гол. укр. н.-д. д-ра Яр. Олесницького.

Камінка Струм. Вибраний консерватист ґр. Ст. Г. Бадені 154 гол. проти 60 гол. укр. н.-д. о. Мих. Цегельського; Г. Мулькевич (моск.) 26 гол.

Лїсно. Вибраний консерватист д-р А. Красіцький 126 гол. Укр. н.-д. А. Старух дістав 110 голосів; Курилович (моск.) 1 голос.

Львів. Вибраний вшехполяк В. Кшечунович 186 гол. Укр. н.-д. о. Фолис дістав 107 голосів.

Мостиска. Вибраний центровець ґр. Ст. А. Стадніцький 92 гол. проти 83 голосів укр. н.-д. д-ра В. Загайкевича, якому уневажнено 6 гол.

Самбір. Вибраний Ф. Созанський (центр.) 109 гол. проти 76 гол. укр. н.-д. о. Вол. Петрика; А. Крисько (м.) 5 гол.

Скалат. Вибраний центровець ґр. Лев Пінїнський 123 гол. проти 81 гол. укр. н.-д. А. Пісецького; о. Шлюзар (моск.) 7 гол.

Сянік. Вибраний консерв. ґр. І. Потоцький 140 гол. проти 57 гол. москвофіла д-ра Савюка.

Теребовля. Вибраний центровець Ян Ґроміницький 84 гол. проти 78 гол. укр. н.-д. о. Ст. Мохнацького.

Ярослав. Вибраний центровець кн. В. Чарторийський 178 гол. проти 60 гол. укр. н.-д. о. Б. Гоцького; Дуда (м.) 28 гол.

Як бачимо з повисшого зіставлення, то Русини (вже з обома москвофілами) перепели вибір своїх кандидатів лише у 32 округах; прочі (15) дістали ся в руки наших непокликаних опікунів — Поляків. У 27 округах західної Галичини вибрано послами, розуміє ся, самих Поляків, котрі зачисляють себе до таких партій: людовці 14, християнсько-людовий союз 8, краківські консерватисти 3, демократи 1, вшехполяк 1 — разом 27. Втрати й зиски окремих партій, до яких довели вибори із цїлої сїльської курії, подає отся табличка:

	мали досі	здобули
Українські націонал. демократи	13	23
„ радикали	3	6
„ безпартійні	—	1
„старорусини"	2	1
русофіли	3	1
людовці	20	14
краківські консерватисти	9	5
центровці й подоляки	19	12
вшехполяки	2	2
демократи	2	1
дикі	1	—
християнсько-людовий союз	—	8
Разом	74	74

Дня 3. липня с. р. відбули ся вибори з міської курії, котра дає 28 послів, з того 6 у Львові і 4 в Кракові. Згаданого дня вибрано лише 27 послів, а вибір (поновний) одного посла (у Львові) переведено аж дня 7. липня. У тій курії (до неї належить 17 міст у східній, руській Галичині) ставили Русини тільки двох кандидатів: у Львові д-ра Е. Озаркевича, а в Дрогобичи о. В. Кункевича. Оба наші кандидати упали. Др. Озаркевич одержав 833 голосів (на 12.264 голосуючих), а о. Кункевич — 341 голосів (на 1991 голосуючих).

Замітні були вибори у Львові, де Русини причинили ся своїми голосами до вибору двох польських опозиційних кандидатів. І так дня 3. липня вийшов при помочи українських голосів польський демократ (приклонник виборчої реформи) др. Тадей Рутовський, а дня 7. липня (при поновнім виборі) побідив вшехпольсько-клерикальну спілку др. Алекс. Лїсевич (поступовий демократ), поборовши при підмозї Українців найбільшого русиножера, головного вшехпольського вожда — д-ра Станислава Ґрабського. З того бачимо, що Русини-Українцї мають вже у Львові деяку силу...

З вибраних 28 послів із міської курії є 14 демократів, 5 вшехполяків, 3 консерватисти, 2 львівські міщани, зближені до вшехполяків, 2 поступові демократи, 1 людовець, 1 консерват. Німець.

Дня 4. липня відбули ся вибори соймових послів з трех галицьких торговельних палат: у Львові, в Кракові і в Бродах. Вийшли послами: др. Натан Левенштайн у Львові, Йосиф Сарс в Кракові і др. Тадей Ріттель в Бродах. Всї 3 нововибрані посли належать до польської демократії і є прихильниками компромісового проекту виборчої реформи.

Дня 8. липня відбув ся вибір 31 послів з більшої посїлости східної Галичини, а 13 послів з західної Галичини. На 44 вибраних послів з курії *великої посїлости* 16 належить до краківських консерватистів, 14 до подоляків, 10 до клюбу центра, а 4 вшехполяків, отже 16 прихильників (кр. конс.) реформи і 28 її противників.

Склад нового галицького сойму представляєть ся в цїлости так:

Українські нац. демокр.	23
Українські радикали	6
Українець безпарт.	1
„старорусини"	1
москвофіли	1
центро-подоляки	40
крак. консерватисти	25
людовці	15
польські демократи	16
христ.-люд. союз	8
вшехполяки	6
демократи дикі	4
демокр. поступ.	2
Німець	1
Разом	149

Крім того 12 вірилїстів: 3 Українців, 9 Поляків.

Загальне число всїх послів 161.

На виборчий фонд!

Під повисшим наголовком читаємо в 154. ч. „Дїла" (з дня 15. с. м.) ось такий поклик-просьбу:

„Вибори скінчили ся нашою, як на тепер, сьвітлою побідою. Не скінчила ся одначе вже вся праця, злучена тїсно з виборчою акцією. Минувші вибори коштували нас не лише богато працї та заходів, але вимагали також величезних грошевих засобів. Хтонебудь занимав ся тою справою, той знає, кілько то видатків спричинює сама лише виборча переписка, експедиція брошур, телеґрами та телефони, покрите коштів подорожи відпоручників і т. д. і т. д. Спеціяльно сього року сей рух мусїв бути дуже живий і Народна Канцелярія змогла покрити з виборчого фонду ледви найконечнїйші видатки. Тепер лишає ся ще до заплати друкованє виборчих брошур та летучих листків, переплетня і т. п. Вже те саме спонукує Народну Канцелярію пригадати загалови нашої суспільности про дальше складанє жертв на виборчий фонд.

„Ми мусимо собі також здати справу з наших хиб та недомагань, які оказали ся при послідних виборах, — мусимо також використати теперішну хвилю в ціли підготовленя до нової акції. За тим підуть сьвіжі видатки на брошури і инші агітаційні средства, як також на дальшу плинову роботу. Коли би ми сього не зробили, до се могло би відбити ся на нас може в недалекій будучности. Сї причини спонукують нас відкликувати ся знова до нашої суспільности за новими складками на виборчий фонд!

„Можна надіяти ся, що наша жертволюбива суспільність зрозуміє вагу хвилі та дасть нам можність численними і поважними жертвами використати сї вибори як найуспішнійше!"

І у нас була в своїм часі горяча просьба до всіх щирих людий, щоб на виборчий фонд в Галичині зложили від себе які-такі датки. З великим жалем приходить ся нам зазначити на отсім місци, що на сей наш поклик відкликнуло ся дуже маленьке число патріотів. Зложено на ту ціль всього-навсього $12.70. І що нам робити з сею непоказною квотою? Післати у призначене місце — скажете. Та ба!.. Коли нам соромно посилати до краю таку „велику" суму русько-американського гроша, і то ще на таку важну ціль як вибори, котрі — се розуміє кождий — рішають про наше бути або не бути.

Ми сьвято увірені, що всі наші сьвідомі люди невимовно втішили ся (так ще певно і досі тїшуть ся), коли довідали ся з надісланої нам п. Демидчуком телеграми про вислід соймових виборів в руських округах Галичини. Але якось нікому не прийшло до голови (ми маємо право так думати!), що та телеграма коштувала 130 корон! Сї гроші мусів хтось чейже заплатити, бо властителї підморських „каблів не кредитують навіть славним потомкам козацького роду!.. А уявім собі, яку силу гроший коштували ті вибори! Кілько то треба було агітаторів, кілько всїляких брошур і летучих листків, кілько на дїєти і за страту часу усїх тих, що в часі виборів (а що більше перед виборами) як день так ніч трудили ся! Ну, а звідки взяти гроші на всї ті видатки?.. Мусить їх зложити той сам нарід, котрий так гідно і з такою самосвідомістю задокументував перед цілим сьвітом свою національну самосьвідомість і свою незломну силу. Мусить їх зложити той сам нещасний нарід, котрому тепер забрали води усе його мізерне добро.

А ми?...

Ми не платимо тут ніяких податків ані додатків (як хто платить, то дуже небогато!), нам нічого боятц ся огня і води, нема у нас старокрайових екзекуцїйників — а прецінь не маємо на стілько сьвідомости і почутя обовязку, щоб наложити на себе хоч який-такий податок, **податок народний**. Чому воно так? — лишаємо відповідь на се питане всім нашим американським землякам...

Може отсї наші слова (і слова старокрайової відозви) западуть декому у душу... Як се стане ся, то ми ждемо на скромні але щирі жертви на виборчий фонд в Галичині. Як се не стане ся, як наша просьба „піде жидам по воду" — тоді ми, раді-нераді, мусимо відіслати на місце призначеня хоч тих $12.70 — квоту, яку прислали щирі люди зараз по оголошеню в „Свободі" першої нашої просьби.

Два вироки.

Пару днів тому назад судили в Вінніпеґу одну Анґлічанку, що вродивши дитину, котрої не бажала, перетяла її ножицями горло і вкинула її в рів у парку.

Про те, що вона вродила дитину, — не було сумніву, як і не було сумніву, що сама вона вкоротила тій дитині житє, бо предложено в суді листи, в яких вона сама про те писала. Помимо сего присяглі судиї не узнали її винною одноголосно і в наслідок сего суд ударемнив ся. Відтак вона признала себе винною затаєня уродин і за те дістала девять місяців вязниці.

Судиї брали на увагу невідрадні відносини, в яких жила згадана женщина, і тому не хотіли кинути каменем на неї, не хотіли узнати її убиiйницею і післати її на смерть. Маючи спромогу порозуміти її, гляділи на неї, не як на проступницю, що поповнила морд, а як на людину, що в розпуці зробила каригідну похибку. І судіям годі брати се за провину: — вони оказали ся людьми, людьми з душею і серцем. Їм радше признане належить ся за їх вирозумілість.

Та при сїй нагоді пригадуєть ся нам другий не менше сумний факт, друга не менше прикра судова розправа. Судили Русина Барана за те, що коли по просту напали на його дім полісмени, він, боронячи ся, вистрілив з рушниці і убив одного з них. Став ся злочин. Полісмени, що правда, поповнили також злочин: вбили Баранову дитину, скалїчили його жінку, але сего не брав ніхто на увагу. Барана судили за те, що він застрілив чоловіка, не якого будь чоловіка, а полїсмена в службі. Факт сей, в яких відносинах мав місце Баранів вчинок, не становив жадної ріжниці для суду. Справедливість була тоді сліпа і глуха. Для Ґалїшена не було вирозумілости, судиї не входили в його душу а судили, як розуміли: смерть за смерть! І засудили Барана на смерть і він повис на шибениці. І певна річ, що судиї, котрі Барана післали на шибеницю, навіть не мають викидів совісти; вониж судили по справедливости, як її розуміли і відчували.

А прецінь, коли взяти на увагу злочин Анґлічанки, про котру висше згадано, і злочин Барана, то мусимо сказати, що, будь що будь, злочин Анґлічанки був більший. Девять місяців часу мала вона надумати ся, що її зробити з дитиною; житю її нічого не грозило, ходило їй лише о те, аби спасти ся від невигоди. Крім сего має вона образоване, вироблені моральні погляди, чого всього Баранови бракувало.

Однакож Баран відпокутував за свій вчинок на шибеници, а Анґлічанка відсидить своїх девять місяців за кратами і зможе ще відгравати в житю ролю чесної і примірної матрони.

Не вдаючи ся в критику тутешніх законів, не закидаючи судіям сторонничости і шовіністичних упереджень, ми таки мусимо собі сказати, що є щось злого з тутешньою справедливостию, що вона має ще якийсь недостаток, котрий все таки буде колоти в очи, хотьби закони були взірцями досконалости, а судиї ангелами. Сей недостаток є в тім, що судиї не все розуміють підсудимих, а підсудимі не все мають спромогу скористати з прав, які закони признають їм для їхньої оборони.

Бувати по тутешніх судах, прислухувати ся розправам над ріжними „форенерами" і не втратити віри в справедливість — булоб диво. Чоловік, що не розуміє анґлійської мови, скорше може числити на виграну на австрійській льотерії, чим на те, що суд розсудить його по справедливости.

Вирок зависить від переводчика. Хтож буває тим переводчиком? Передовсїм чоловік слабого образованя, чоловік, який часом навіть при найлучшій волі не може докладно перекласти питань і відповідий із анґлійської мови на українську, анї з української на анґлійську, бо незнає добре нї одної нї другої мови. Чоловік з висшим образованем не йде за переводчика до суду, бо легко може найти собі поплатнійший і приличнійший хліб. Хліб судового переводчика не належить до приличних. Дістають його звичайно виборчі гієни в нагороду за „заслуги" при виборах. Порядний чоловік не йде служити за виборчу гієну. Часом службу переводчика сповняє детектив. Зі всїм признанем для Шерльока Гольмса мусимо однакож сказати, що занятє детектива не належить також до приличних. І так службу судових переводчиків сповняють звичайно не лише люди нефахові, незнайки, але й люди морально упавші, безсовісні. Отже й дійшло до того, що коли нинї наш чоловік хоче виграти в суді якусь справу, то шукає за переводчиком, котрий би був „добрий кругїй" і „добрий злодїй". Се сумне, але правдиве!

Переводчик потребує пропустити в перекладі одно-однїсїчке слово, або потребує перекласти його фалшиво або недокладно, аби виновника витягнути з болота, а невинного впакувати в клопіт. Одно недокладно перекладене слово може післати чоловіка на шибеницю.

Старинні Римляни представляли собі справедливість як женщину з завязаними очима, з вагою в руцї. Справедливість мала бути безсторонна, мала не дивити ся, кого судить, мала лише брати факти, як їх чула, і важити їх на своїй вазї. На сїй земли, коли судять нашого чоловіка, завивають справедливости не лише очи але й уха, аби нічого не чула, а переводчик кладе тоді на її важку, що йому сподобає ся. Справедливість не лише сліпа, але й глуха і німа.

Чи-ж диво, що відтак справедливість виходить инакше для Анґлічан, а инакша для „форенерів"?

Нї, німа справедливість не є справедливостию! Се насьміх зі справедливости, се злочин!

Судія, котрий судить чоловіка, якого не розуміє і який його не розуміє, поповняє над ним брутальне насильство, а часом і простий морд. Ось що бракує тутешнїй справедливости!

Едмонтонські „Новини".

Вісти з Лемківщини.

(Від власного кореспондента).

Як виглядають православні мученики на Лемківщині за „русску" віру в сьвітлї правди.

Дня 7. цьвітня с. р. мало відбути ся отворенє читальнї „Просьвіти" в Ропиці Руській. Се сьвято заповідало ся дуже гарно. Хор питомців Української бурси з Горлиць відсьпівав Службу Божу, а відтак о 4. год. мали відбути ся збори. Селяни стали зїзджати ся з Гладишова, Маластова, прибула також читальня „Просьвіти" з Пантної тай поважне число нашої інтелїґенції з Лемківщини. У кождого на лици видно було радість, що ось і Лемки так громадно починають будити ся до народного житя.

Але від чогож російські хулїґани?... Як Татари впали несподівано до села в тїй цїли, щоби збори розбити... Вже в часї Служби Божої двох редакторів „Лемка", Дмитро Віслоцький і Ваньо Русенко увивали ся коло церкви і стягали хулїґанів, яких в цїлїй парохії також кілька найде ся. Зібравши кілька кріміналників, посунули до русофільської читальнї на „совіщанія", як розбивати збори. До того ще незадовго Демко Бубняк, сторож з русофільської бурси в Горлицях, припровадив зі свого села, Вапенного тай з Мацини і Розділя кількадесять парібків з киями просто вже на розбій. Говорено навіть і о револьверах. Якби просьвітяни боронили ся, то напасники мали стріляти. По тїй нарадї вже по селу говорили, що в церкві орґани грали, а по вербах здовж дорогою повівали плякати з огидними назвами на місцевого пароха і учителя і з погрозами, щоби ніхто не зажив ся іти до сеї читальнї, бо буде зле. Господареви, що відступить хату на читальню, загрожено прогнанем з села, битем шиб, а навіть підпалом!

О 5. годині вступили до кімнати місцеві господарі і запрошені гості, де розуміє ся застали вже русофільських громилів. По отвореню зборів запропоновано на предсїдателя о. сов. Е. Менцінського, а в тїй хвили ред. православного „Лемка", Віслоцький, поставив внесенє, що він хоче предсїдателем видїти г. Бубняка і піднїс руку до гори, а всї хулїґани завили: Бубняк! — тай бубнили без кінця, аж вікна дзвенїли. Коли о. Менцїнський сконстатував, що нас більше, то опричники стали вити „Пара за Русь неделїмую". А як о. Менц. став успокоювати нарід, щоби таким сьмілим розбоєм не дав ся спровокувати, то ред. Віслоцький став знов грозити. „Єґомосць, — каже — ви ту не є жадний єґомосць!... будьте тихо бо буде зле, буде скандал!" А на подвірю дали ся чути голоси: „бий попа-Ляха!" тай почали збирати камінє. І хто знає, до чого було би прийшло, якби на щасте на той час не надійшов був случайно жандарм. На вид жандарма хулїґани троха присмирнїли, але за те г. Віслоцький, Русенко і згаданий сторож з русофільської бурси, Бубняк, зачали по свому в ординарний спосіб називати наших сьвящеників і учителів тай прибувших селян, і що хвиля ревіти „Пара за Русь неделїмую". Господар дому, видячи такий напад на його хату, розказав хулїґанам, щоби винесли ся, а Віслоцького хотів силою викинути на двір. На се Віслоцький звернув ся до своїх і каже: „Ви не бійте ся, я за всьо відповідаю, а з хати не уступимо ся, хиба що нас винесуть жандарми. А хотяй нас і винесуть, то ми вікном влїземо і не допустимо до зборів!" О. Менцінський, чуючи се і видячи грізну поставу хулїґанів, звернув ся до народа зі словами: „Мої чесні парохіяни! Ми нічо не вдїємо. Лїпше розийдїм ся нинї, а збори зробимо на другий раз". При виходї, жандарм на дорозї питає: „Де є місцевий учитель? Прошу зі мною, бо мушу вас відпровадити до дому".

За сей напад будуть хулїґани відповідати, тай так будуть „нові мученики за православну віру", а Росія і православні епископи з Америки не пожалують прислати нових рублів...

Вкінци зазначити належить, що і розбої не відстрашили чесних Ропичан від сего доброго дїла; читальню таки заложили і вписало ся 50 членів. І взагалї наші читальнї на Лемківщинї ростуть, лише треба працї і людий. З того приводу православний „Лемко" лютить ся на о. сов. Менцінського і взиває народ до бойкоту; радить Лемкам ховати ся „по цїсарськи"... На Службу Божу каже нести бородатому Михальцьови до Чорного, бо він і курує на очи і красше помолить ся, щей послом стане. Але се уїдане так йому поможе, як тому псови, що на вітер бреше.

Недоспіла кандидатура на Лемківщині.

Бородатому єґомосцьови з Чорного, Юрчакевичови, страх заперило ся стати послом. З тої причини аж запустив собі довжезну бороду, щоби стати ся популярним. Обїздив цїлий горлицький повіт і всюда проголосив свою кандидатуру, а при виборах в Горлицях дістав аж *один* голос! — і то від Липнян. Решта мошкофілів-виборців ніяк на него голосувати не хотїли, бо — гварят — тамтого разу забрав від Длуґоша тисячі, то най ся одним контентує. Зібрали ся в числї 25 в редакції „Лемка" і урадили дати голоси на Ваня Гувнянку. Гувнянка знов хитрий собі з біса зажадав від Длуґоша телеґрафічно 28 тисяч корон за свої голоси. І чекали на відповідь, а відповіди як нема так нема! Вибори тим часом скінчили ся і Длуґош і без них вийшов послом. Конець кінцем не лише Гувнянка вийшов з квітком, але і виборці мусїли на сухо домів вертати. Тепер тільки сьміху з того всюди повно, а найбільше з Юрчакевичевої бороди. Як переїзджає через села, то всюди уважають його за жида, навіть капелюха перед ним ніхто не здійме.

А як їздив з Липнянами на аґітацію, то в однім селї трафило ся таке. Один ґазда стоїть на „капурі" і питає ся другого: „Куме, а што то за говедо тот бородатий в серединї?" — „Цитте-ле, цитте, — гварит кум — та то єґомосць з Чорного". (Слово батюшка і матушка тут ще добре не спопуляризоване). — „Йой-га! та такий смочиско з бородом — то єґомосць? Тфі! То його кажуть вибирати на посла? А най го заморит з таким послом! Смотте-ле, куме, смотте! На голові волосє червене, а борода і баюси чорни. Певнї сой малює"... Розуміє ся, що Юрчакевич все те добре чув.

Анї не сподівав ся сарака, що борода буде причиною його упадку, щей наробить йому тільки клопоту... Кажуть, що тепер тоту нещасну бороду має зголити і перейти назад на католицизм, бо ніяк не може на бородї зробити інтересу...

Діхі.

Подяка.

Високоповажані Родимцї і дорогі Краяни Лемки!

За Божою помочию ми отсе скінчили вже три роки тяжкої працї над відродженєм Вашої убогої країни. Ба, не так працї як борби з московськими яничарами. Сеї борби ми Вам, дорогі Краяни, описувати не потребуємо, бо Ви найлучше знаєте, до чого здібні індівідуа кормлені російськими рублями. Но мимо того не падаємо духом, а йдемо щораз то дальше в перед і нїщо вже нас не стримає, а то тим більше, що ось нашому народови тут в Галичинї усьміхає ся тепер вже зовсїм инша доля. Цїлий народ наш стає щораз то сильнїйше на ноги, а і Лемківщина, хотяй до нинї точить її московський рак, позадї не лишить ся; прийде час, що і вона разом з нами засяде до спільного народного стола.

В тім роцї наша праця увінчала ся гарним успіхом, і тим успіхом дїлимо ся разом з Вами, дорогі Краяни Лемки. Питомцї нашої бурси списали ся гарно. Один відзначаючий, а решта, 18, з добрими поступами в науцї переходять до кляс висших.

Є надія, що число питомців в нашій бурсї в слїдуючім роцї значно збільшить ся, бо народ тутешний щораз то красше приходить до самосьвідомости. А і фінансово, завдяки Вашій ласкавій помочи і Вашим щедрим а обильним жертвам, стоїмо не зле.

Отже в виду того почуваємо ся до милого обовязку зложити Вам, Вп. Родимцї і дорогі Краяни Лемки, в імени Товариства і Українсько-руської бурси в Горлицях за так щедрі жертви сердечну подяку.

Найперше дякуємо славному Товариству „Боян" в Йонкерс, Н. Й. а передівсїм Вп. Патріотам: Афтанови Пупчикови зі Смерековця, Іванови Кванови з Скварного, Ілїї Обухови з Реґетова, Авксентієви Телепови з Гладишова, всї пов. Горлицї; п. Іванови Гузїйови з Перегримки, Андрієви Серафимови з Волї, оба повіт Ясло; Онуфрієви Ковалеви з під Сянока і всїм прочим жертводавцям і жертводателькам в Йонкерс. А з осібна ще дякуємо щиро Вп. А. Пупчикови зі Смерековця за гарне і високопатріотичне письмо до нас. Боже стократно Вам заплать, славні Патріоти.

Дальше щиро дякуємо Вп. Добродіям Урядникам Народного Союза а то: Вп. пп. Д. Капітулї, предсїдателеви, О. Стеткевичеви, С. Ядловському, В. Суваковн, Анд. Савцї, А. Шарпоньови, І. Глові Н. Ваверчакови, В. Каськовому, Дзядикови, а передівсїм тим Вп. Добродіям з Лемківщини, що зволили ласкаво свою прегарну відозву в справі нашої бурси кілька разів в „Свободї" помістити, чим допомогли нам найбільше.

Дякуємо також Вп. Патріотам в Ансонії, а то Вп. о. Даниловичеви, п. С. Підбережнякови, І. Когутови і другим Ансонійцям-жертводателям. З осібна-же дякуємо щиро Сьвітлїй Редакції „Свободи", що так ревно опікує ся українською бурсою в Горлицях.

Нехай Бог кріпить Ваші сили, Вп. Добродії і дорогі Братя і Сестри Лемки, там на чужині, до дальшої тяжкої працї на хлїб для себе і для добра Вашої дорогої Вітчини. Та нехай позволить Вам Господь щасливо вернути до своєї рідної країни, щобисьте могли і тут так славно працювати серед своїх бідних, москвофільством затуманених братів.

А поки-що просимо і на дальше не забувати про свою дорогу Лемківщину, а ми вже як каменярі підемо в перед і лупати мемо тоту скалу доти, доки не дібємо ся до сьвітла.

При тій нагоді прийміть поклін і щире поздоровленє з рідної землї від Ваших приятелів з зеленої Лемківщини і глубоку пошану для Вашої тяжкої працї і великого патріотизму.

Від Виділу Укр. Педаґоґічного Товариства і бурси в Горлицях, дня 30 червня 1913.

о. Омелян Менцїнський,
гр.-кат. парох в Маластові, голова.

Тимко Перейма,
уч. управляючий в Ропицї руській, секр.

ПОКВІТОВАНЄ

з жертв на українсько-руську бурсу в Горлицях.

Вп. о. М. Данилович з Ансонії жертви від себе і парохіян 245.50 К.; Вп. Д. Капітула жертви 68 К.; п. С. Підбережняк жертви зібрані на хрестинах у п. І. Кобасяра в Ансонії 37.99 К.; Американська „Свобода" жертви від Вп. Добродіїв 409 К; Вп. А. Пупчик в Йонкерс з концерту в честь Т. Шевченка і жертви разом 412.25 К, з того вислано на укр.-руську бурсу в Сяноцї 100 К. На сю квоту зложили ся: дохід з концерту $12.90; Хв. Тов. „Боян" $20.00; п. А. Гелеп $5.00; по $1.00 зложили: І. Кван, І. Ґузїй, В. Ґузїй, І. Спяк, Д. Мерена, А. Пупчик, С. Парач, А. Серафін і П. Лозинський; по 50 ц. зложили: Анна Павелчак, А. Корінь, В. Кобилинський, Н. Одолїрок, Я. Вандзїляк, К. Вандзїляк, М. Гришко, С. Феш і Анна Вірхнянська; по 25 ц. зложили: Е. Тутко, Е. Крайницька, Г. Фецко, А. Корінь, Анна Шмайда, Параска Урбан, А. Дошна, Тевдося Кван, Розалїя Бігуняк, Марія Ґіряк, А. Дзюбинська, Катерина Вариха, Марія Спяк, І. Матїяшовський, І. Солонина, М. Серединський, Ю. Макар, Катерина Кресца, Анна Сїканич, Параска Хомякевич, Катерина Спвчак, Н. Дроздович, Параска Пупчик, Емілїя Дзямба, Зофія Дзямба, М. Малярчик, Г. Корваль, М. Андрейчок, Д. Дроч, Н. Ґирва, Т. Майчик, І. Майчик, І. Мадараш, А. Гончарик, Анна, Петрик, М. Стрілецький, І. Смеречняк, П. Вовак, Фенна Дзюбак, Анастазія Косар, П. Ісаюк, А. Доцишин, А. Бек, І. Вільховий і І. Дзямба; по 15 ц. зложили: І. Теличка, А. Кепун і О. Адамович; по 10 ц.: Г. Марадаш, М. Станкевич, Тевдося Данило, Юстина Ґузїй, А. Гайдук і П. Писарчик. — На Клинтонї зібрано: О. Вариха і Г. Обуханич по $1.00; по 50 ц. зложили: І. Обух, А. Скробала, В. Палица, В. Павчак, С. Дудик, С. Коваль, М. Вороблевський, М. Майхрович і А. Сокач; по 25 ц.: Д. Щурик, Тевдося Вільнер, І. Щурик, І. Лабик, Пайза Дзюбак, Е. Ґіряк, Я. Грищак, Ю. Лаґойда, А. Сокач, А. Пупчик, М. Цап, А. Пециляк, М. Шпак, М. Романишин, П. Качмар, В. Ксенич, М. Іванцик, М. Кантор, Марія Слота, Катерина Петрик, В. Шпак, Г. Білий, А. Пеньович, Марія Петришин, М. Серединський, Т. Пилипишин, Катерина Іванчик, А. Присташ, І. Мищишин, М. Скробала, Т. Пухир і І. Вариха. — На Непергані зібрано: по 25 ц.: Г. Скверес, П. Михалиско, Феврона Астряб, Т. Дубец, І. Бибель, М. Васїчко, Т. Бибель, Анна Скірпан, Марія Варянка, Марія Клянцко, Зофія Габура, Варвара Шорук, Ева Савчик, С. Панчак, А. Морох, Тевдося Тира, Г. Фецко, Ю. Федорко і Катерина Яцевич; Т. Кренца і М. Мацур по 20 ц.; Д. Лучковець 15 ц.; І. Михальчик, А. Хіцяк, А. Шашкевич, С. Ізбянський і П. Хванда по 10 ц.

Всїм Вп. Добродіям-жертводавцям щире Спасибіг!

Від Виділу Укр.-руської бурси в Горлицях, дня 30. червня 1913.

о. Омелян Менцїнський, голова,
Тимко Перейма, секретар.

ЖЕРТВИ НА ДОБРОДІЙНІ ЦІЛИ, ОСТАЮЧІ ПІД ЗАРЯДОМ „СВОБОДИ"

1. **Жертви на фонд „Рідна Школа" в Галичині.**
2. **Квадратові метри на Український Город у Львові.**
3. **Жертви на приватну українську гімназію в Збаражи.**
4. **Жертви на курси висшої осьвіти для Тов-а „Просьвіта" у Львові.**
5. **Жертви на ювилейний дар Іванови Франкови.**
6. **Жертви на українсько-руську бурсу в Горлицях.**
7. **Жертви на приватну українську гімназію в Рогатині.**
8. **Жертви на шкільно-просьвітний фонд в Америці.**
9. **Жертви на фонд „Рідна Школа" в Америці.**
10. **Жертви на фонд ім. М. Січинського.**
11. **Жертви на виборчий фонд в Галичині.**
12. **Жертви на укр.-руську бурсу в Надвірній.**
13. **Жертви на українсько-руську бурсу в Сяноці.**

ЮЛЇЯН ПАВЧАК

209 Bedford Ave., Brooklyn. N. Y.

Руський характеризатор, виповичає всякого рода українські костюми і характеризує по низких цінах. Замовленя принимає найменче 14 днів перед представленєм.

ЖІНКИ!

Учіть ся акушерії в нашій школі або у себе в дома. Наука в російській або польській мові. Станьте ся независимими. Старанна наука; по її скінченю видаємо диплом. Лічимо всякі хороби женщин і дітий. Адресуйте:

Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery
229 E. 14th St., Dpt. S. New York, N. Y.

Нема вже загадок!

Бо за 15 центів денно станете властителем тої прекрасної chicken-фарми, обнимаючої 10.000 квадратових стіп. Пишіть по інформації і циркулярі до:

Ruthenian Dep't Sw.
25 Church St., Room 114 New York

Російсько-Американська Лінія

Russian American Line
Pier 31st Street, Brooklyn, N. Y.

Найдогіднїйша корабельна лїнія поміж Росією і Америкою, удержуюча найбільші, найгарнїйші і найскорші російські почтові нові двошрубові кораблї, як:

»РОСІЯ« 16.000 тон, »КУРСК« 13.500 тон, »ЦАР« 13.000 тон.

До Ротердаму 9 днів, До Лїбави 11 днів (без пересїданя)

$31.00	— III кляса —	$33.00
$45.00	— II кляса —	$50.00
$65.00	— I кляса —	$75.00

ВІДЇЗД КОЖДОЇ ДРУГОЇ СУБОТИ.

Звертайтесь по інформації до наших аґентів або до ґенерального заступника:

A. E. JOHNSON & CO.
27 BROADWAY, NEW YORK, N. Y.
Telephone: 2850—2851 Rector.

Русини Пітсбурга!

Чи Ви знаєте

що гроші, то сила?

Старайте ся щадити та зачніть складати своїощадности в стейтовім банку на розі улиць

Carson і 14-ої.

Сей банк є одним з найстарших і найпевнїйших банків, що цїлковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші **церковні, братські, сирітські** і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажане звіт стейтових контрольорів.

Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ, на найлїпші лїнії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсї.

German Savings & Deposit Bank
cor. 14th & Carson Sts.,
South Side Pittsburgh, Pa.

И. Е. Рот, през., А. П. Міллер, кас.
Ол. Бучак, урядн. банк.

Одинокий руський адвокат на цїлу Америку
Доктор прав

ЮЛЇЯН ЧУПКА

полагоджує всї справи американські. Поневаж др. Ю. Чупка був адвокатом в Галичинї, длятого полагодить Вам найлїпше всї справи процесові, спадкові і військові в Галичинї, спорядить повновласти, контракти і всї правні документи і переприводить інтабуляції. Адреса:

Dr. JULIAN CZUPKA,
P.O. 372. 3 N Main St., Wilkes Barre, Pa
LUZERNE Co.

ПРЕЗЕНТА:

Фонограф, мужеську або дамську годинку кишенкову прекрасно різблену і добре золочену, гармонїя або машина до писаня.

Залучіть 2-цент. марку на інформацію.
ENGLISH ASIATIC TOBACCO CO.,
Dep. A.M. 115 E. 7 St., New York, N. Y.

ХОРІ ЛЮДИ!

Чи стратили Ви терпіне, яке мали з причини Вашої недуги?

День за днем, тиждень за тижнем, місяць за місяцем, рік за роком, занимаюсь лїченєм хорих людий. Представте собі, скілько хорих я уже вилїчив в кілько хорим я украсив житє. Коли Вам житє надоїло через пробоване тих званих лїків і відчуваєте, що в Вами все гірше, в такім разї сейчас зверніть ся до старого опитного специялїста, яким є

Dr LEONARD LANDES,
140 E. 22nd St., New York, N. Y.

Він дасть Вам даром пораду, що Вам робити, щоби спасти житє і обяснить Вам недугу. Лїчу уже 20 лїт з найлїпшим результатом всї недуги як безсиле, затроєнє крови, гемороїди, біль желудка, серця, легких, печінки, почок і т. п. Для недуг полових і нервових маю більші знані електричні апарати і X-лучі, за помочию котрих переглядаємо Ваші внутрішні органи. Не кождий доктор має ті апарати, для того що суть дорогі. Хемічне розслїджуване мочи. Не відкладайте до завтра, а сейчас приходїть до вашого лїкаря: 31—

Dr. L. Landes,

140 East 22nd St., New York, N. Y.,
betw. 3rd & Lexington Ave.

Приймають ся хорих в годинах: від 10-ої рано до 8-ої вечер, а в недїлї від 10-ої рано до 4-ої попол. — Поради даром.

ПРОЧ ЗІ СМУТКОМ! Веселу забаву буде мати той, хто спровадить собі наш красний ГРАМОФОН. Даємо на виплату по 10 цнт. денно.

Єсли зобовяжете ся платити 10 цт. денно, то пішлемо Вам на кредит дуже гарний ҐРАМОФОН ПЛИТОВИЙ враз з 16 рекордами (32 кусники) всїляких пісень, вальцїв, польок, мазурів, маршів і т. д. які собі самі виберете. Доброту наших ґрамофонів ґарантуємо кождому на письмі. МАЄМО НОВІ СПЕЦІЯЛЬНІ РЕКОРДИ РУСЬКІ, як також КОЛЯДИ І МУЗИКИ НА РІЗДВО. Пишіть сейчас по каталоґи і інформації, залучаючи марки на пересилку до

LIBERTY COMMERCIAL CO., 233 E. 14 St., New York, N. Y.

ПОДЯКА ДЛЯ LIBERTY COMMERCIAL CO.

Поважані Панове!

Ґрамофон враз з рекордами я отримав і дуже менї подобав ся. Жичу Вам з цїлого серця, абисьте як найбільше тих ґрамофонів продали, бо то суть найлїпші і найгарнїйші, які я видїв. Щиро жичливий костумер

J. KWOLEK, 99—8 St., Pittsburgh, Pa.

На 3 місяці безплатної проби!

Сей прекрасний "International" ґрамофон вартости $55.00, ми продаємо тепер за $22.50 з 20 найгарнїйшими руськими піснями і висилаємо всюди по отриманю $5.00 задатку.

Ми обовязуємось післати кождому на пробу на 3 місяці наші ґрамофони, бо ми певні, що сї ґрамофони є найлїпшого виробу і кождий хто дістане нашу машину, не схоче з нею розстатись. По пробі, наколи сей ґрамофон Вам не подобаєсь, звертаємо безпровołочно Ваш задаток.

Наші ґрамофони ґарантовані на 10 лїт.

Найдїтесь на правдивість і чесність нашої фірми.

Жадайте наш подрібний катальоґ.

10.000 руських пісень на складі.

JOHN RUDENSKY, завідатель.

INTERNATIONAL PHONOGRAPH COMPANY
196 E. Houston St., Dept. 50 New York. 29—

ПЕРШИЙ І ОДИНОКИЙ СПЕЦІЯЛЇСТ

Проф. ОВЕН (OWEN, M. D.)

229 E. 14th STREET, NEW YORK, N. Y.

Звичайно лїкарі жадають від своїх пацієнтів - чужинцїв більше гроший тому, що вони не знають їх язика. Бідні люди через се суть наражені на страту і часто через се занедбують лїченє.

Єсли Ви не найшли належної помочи у своїх лїкарів і слабість занедбалисьте так, що вона сталась хронїчною, не тратьте надії і не марнуйте дорогого часу, а звернїть ся особисто або писемно до одинокого специялїсти, **професора Овена.**

Він віддає до услуг все своє знане і робить усильні стараня, щоби цїлковито вилїчити Вас за дуже уміркувану цїну.

Єсли Вас другі лїкарі не вилїчили, то прийдїть до мене а я Вас старанно огляну і віддам свою поміч.

Професор Овен є специялїст від болїв в боках, голові, плечах і других частях тїла, від ревматизму, від заразливих і венеричних недуг, від затроєня крови, слабостий мужеських, пропукляни і т. и.

Лїчить ся при помочи електрики і лучів т. зв. x-rays.

Лїчу також недуги женщин; як всякі запаленя органів полових і другі.

Звертаю увагу хорих на се, що всякі патентовані лїки нїколи не можуть належно вилїчити хорого. Кождий недужий потребує конче належного лїку.

В моїм офісї находить ся найпоступнїйші електричні машини з лучами, при помочи яких послїджуємо Ваші внутрености.

Користуйтесь сею нагодою щоб вилїчити себе, поки єще не є за пізно.

Приймаю хорих в годинах: від 10-ої рано до 5-ої вечером щоденно, а в вторки і пятниці до 8-ої години вечером. В недїлї від 10-ої рано до 1-ої в полудне. 30—

Памятайте мою адресу:

Professor OWEN, M. D.
229 E. 14th Str., New York, N. Y.

ПЕТРО ЯРЕМА

руський погребник

виповичає корчі на весїля, хрестини і всякі другі забави.

115 Ave A., New York, N. Y.
Телефон: Orchard 2568.

Лїчіть свої зуби у Д-ра БЕРНГАРДА КІРШЕНБАУМА

Дентиста,

знаного звиж 10 лїт.

29 1st St., cor. 2nd Avenue,
NEW YORK, N. Y. 18—

Говорить по руськи.

Слухайте панове! Не дайте себе визискувати! Чи знаєте про те, що шифкарти подешевіли? Хто їде до краю, сей нехай не платить більше як 25 дол. за шифкарту! Тілько належить ся! Тілько ми беремо! Експресові пароходи! Пишіть тілько до нас! Довідаєте ся правду!!!

25 ДОЛЯРІВ ШИФКАРТА ДО КРАЮ

Осібні каюти! Домовий харч! Даємо нічліг! Відставляємо пакунки! Вирабляємо вільний переїзд через границю! Шукаємо за костумерами аби їх вдоволити а не визискувати! Переконайте ся! Шліть завдатку 3.00 дол. до повнешої цїни або пишіть по інформації.

$25 дол. ШИФКАРТА З КРАЮ ДО АМЕРИКИ $25 дол.

AMERICA EUROPE CO., 109 Greenwich St., New York.

31— Число телефону 4548 Rector.

А хто хоче тілько за 5 долярів поїхати до краю на найлїпших шифах, нехай напише на адресу: AMERICA EUROPE CO, 109 Greenwich Str., New York.

ДАЮ ПОРАДИ ДАРОМ

робітникам і всїм другим, котрі зістали покалїчені або убиті при роботї або при нашій способности.

Правна порада в найтяжших справах. Заступаю у всїх цивільних і кримінальних справах у всїх судах,

JACOB NICHTHAUSER, Attorney at Law.
132 Nassau St., Room 422, New York, N. Y.
Telephone Beekman 5480 26—

Девятиродні матичні

МОДРОВІ КРОПЛЇ

Лїчуть всякі болї матичні і желудка. Успокоюють біль, додають апетиту і зміцняють цїлим орґанам.

Цїна 25 центів.
4 фляшочки почтою $1.20,

ЖИВОКОСТ

LINIMENT.

Уважайте на правдивість.

Є то найлїпший лїк на усунене болїв в крижах і на ломане в костях, опухлину, корчі і ревматичні болї.

Цїна 25 центів.
4 фляшочки почтою $1.25.

Можна дістати в словенській аптицї і у агентів. — Пишіть до фабрики. Опис Модрових Кроплїв і инших лїків пішлемо кождому безплатно.

Адреса:

PREBOL'S PHARMACY,
Руська Аптика, 30—33
156 PASSAIC ST., PASSAIC, N. J.

ЛЇЧУ МУЩИН АЖ ДО ЦЇЛКОВИТОГО ЇХ ВИЗДОРОВЛЕНЯ.

Моя кільканайцять лїтна практика є до Вашої розпорядимости. Лїчу укриті недуги, як **утрата животности, розширене жил, заражене крови, утрату крови, висушене, пропуклину, гемороїди, ин і слабости міхура і нирок.** Сї недуги лїчу стало і по уміркованих цїнах. 30—41

Порада даром. Прийдїть відвідати мій анатомічний музей і приглянтесь там чоловікови здоровому і хорому. Вступ вільний. Памятайте, що я лїчу щоб вилїчити і то в коротшім часї як другі.

Dr. WARD,

417 Sixth Ave., New York
(між 25 а 26 ул.)
Години: від 9 р. до 8 веч.; недїлї: від 10 р. до 2 поп.

Родимцї! Читайте і другим скажіть!

Руський музикант

достарчає музики на балї, представленя, концерти, пікніки і весїля.

Dmytro Melnyk
338 E. 9th St.,
(Room 14)
NEW YORK, N. Y.

ТІЛЬКО ДЛЯ МУЖЧИН.

До моїх Краянів!

Вас і Ваших приятелїв сердечно запрошує ся відвідати мою безплатну галерію науки, 461 Sixth Ave., near 28th Str., New York, N. Y., де я маю артистично-скульптурну виставу, викінчену славними українськими артистами, **показуючу ріжні органи тїла в станї здоровля і недуги.** Ви можете тут перестудіювати походжене і розвій людської раси від колиски аж до могили і побачити в **дійсности цїкаві вибрики природи, як рівнож рідкі вироджения.**

Одна година, посьвячена на огляданє сеї ґрупи дивних українських моделїв, **позістане дорогоцїнним споминов на цїле житє.**

Ви можете також перестудіювати наслїдки недуги і гріху, представлені на моделях натурального розміру. Експерт-Українець є завсїгди до услуг дати обяснене на кожде питане. Ґалерія отворена що дня, не виключаючи недїль і сьвят, **від 8-мої рано до півночи.**

Вступ безплатний.

461 Sixth Avenue, near 28th Street,
NEW YORK, N. Y. 27—

ВАЖНЕ ДЛЯ АМАТОРСЬКИХ КРУЖКІВ.

Принимаю замовлени на народні, українські і иншого рода костюми та потрібні прибори характеризаторські як перуки, волося, шминки і т. и. по дуже приступних цїнах. Хто хотїв би винаймити сї потрібні річи до театральних представлень: челить прислати замовлене що найменше на 8 днів перед представленєм на слїдуючу адресу:

MRS. E. UHORCHAK,
66 Sussex Str, Jersey City, N. J.

На біль зубів, крижів, переходженя, запиханя, поточеня, ревматизм и т. п. Люди говорять, що нема лучшого средства над звісний в цїлім сьвітї Pain Expeller. Він є спреперований в сей спосіб, що приносить дуже скору пільгу.

Фляшочки по 25 і 50 центів так в кождій аптицї як і впрост від

F. Ad. Richter & Co.,
74-80 Washington Street,
New York, N. Y.

Одинока руська реставрація отворена через цїлу ніч

А. МЕНЧУКА

при **186 Second Ave.,** межи 11. і 12 улицею в **НЮ ЙОРКУ.**

Там можете дістати смачний обід чи вечеру за 25 цнт., є там також білярд а концерти відбувають ся що вечера.

Випікає досконало ХЛЇБ

Пече легко і знаменито, при повільнім а сталім огни, а притім не огріває надмірно Вашої кухнї.

New Perfection Oil Cook-stove

Не киптить. Не чадить

Випікає, смажить і варить все.

The New Perfection нафтовий пец є чистїйший як опалюваний углем або деревом. Дешевший як газовий. Варить все так добре як і кождий инший. Опалюєсь його нафтою і дає він найчистїйшу і найвигіднїйшу полумінь.

Не треба носити анї вугля анї попелу.

Не киптить. Не димить.
Не робить пороху.

Сей новий на 4 паленисках Perfection пец варить повний обід від разу при менших видатках, без клопоту і невигоди. Автоматичний прилад вказує скілько нафти находить ся в резервоарі.

Менші пецї з 1, 2 або 3 паленисками.

Жадайте від свого доставця, щоб Вам показав патентований пец. т. зв. New Perfection зі всїми додатками, або пишіть по обширнїйші поясненя до

STANDARD OIL COMPANY

Paterson	(New Jersey)	Trenton
Jersey City	NEWARK	Camden

ЯК РАЗ ТЕПЕР ПОРА.

Родимцї! Хто з Вас не бачив ще прекрасного міста Мілвіл, а передівсїм першої руської кольонії, находячої ся коло сего міста, нехай чим дуж поспішає. Як раз тепер на се найгарнїйша пора. Там власними очима зможете переконати ся та оглянути сї плодовиті сторони, провірити плодючість землї та налюбувати ся прегарною околицею. Побачите, що на наших землях росте усе, чого лиш душа забагне: від звичайної бульби та бураків, до найвибагливійшої та найнїжнїйшої ярини, удаючої ся лишень на землях першої якости.

Руська кольонія коло міста Мілвіл є вже готова. До сеї пори ми розпродали уже повних пять секцій поміж наших Родимцїв, а тепер розпарцелювалисьмо нових кілька тисяч акрів, межуючих з самим Мілвіл, при електричній желїзници, що лучить наше місточко з повітовим містом Бріджтон.

Копане барабоЛь на фармі в сусїдстві Бріджтон.

Користайте з гарної весни, та приїзджайте оглянути землю, а ми ручимо Вам за се, що вона вам подобає ся. Бо ще не було такого випадку, щоб той, хто раз побачив наші землї, не купив собі хоть малий надїл.

Та і дбайливість про будучність Ваших діточок повинна Вас приневолити купити у нас землю. Бо і яке-ж виховане зможете дати Вашим діточкам в майнї або десь в глухім, забутім кутї? А у нас маєте школи на місци, від найнизших, до найвисших научних заведень. А для Вас усюди повно гарної і постійної роботи, бо кругами повно всїляких фабрик.

НАПРИКІНЦИ ЗВЕРТАЄМО УВАГУ УСЇХ, ЩО НАШ ДОТЕПЕРІШНИЙ ОФІС ПОКАЗАВ СЯ ЗА ТЇСНИЙ І МИ МУСЇЛИ ПЕРЕНЕСТИ СЯ ДО ДРУГОГО. НОВИЙ НАШ ОФІС НАХОДИТЬ СЯ В ТІМ САМІМ БУДИНКУ І НА ТІМ САМІМ ПОВЕРСЇ ЩО І СТАРИЙ, ЛИШ ЧИСЛО КІМНАТИ ЗМІНЕНО. ЧИСЛО КІМНАТИ НАШОГО СТАРОГО ОФІСУ БУЛО 441 А НОВИЙ ОФІС НАХОДИТЬ СЯ ПІД ЧИСЛОМ 476 І 478.

Родимцї! Хто йно з Вас думає про закупно землї, то нехай не відкладає, лише най чим скорше приїзджає. Нехай не дасть ся перебити другим. Наколи прийдете, то о всїм дізнаєте ся від тих, що вже замешкали в Мілвіл. Перед приїздом просимо нас повідомити на понизшу адресу.

Пишіть по руськи, бо в нашім бюрі занимають уряди Русини.

THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,

476—478 DREXEL BUILDING, 5th and Chestnut Streets, PHILADELPHIA, PA.

Прийдіть до мене всі.

Сільська, невеличка церковця. Довкола кілька старих лип та ясенів. Перед входовими дверми до церкви три камінні ступінї. А там в церкві на невеличкім престолї днем і ночию царить над селом утаєний під видом хліба, цар неба і землї, Ісус Христос. За парканом, що огорожує церкву, є цвинтар.

Заскрипіла невеличка фірточка і перед церкву ввійшло двоє діточок. Старшенька дівчинка і молодший хлопчик. Сирітками лишились. Пів дня сиділи над сирим гробом тай викликували матїнку, але дарма. Зголоднілі стали вертати в село. Дорога вела попри церкву.

„Змовмо „Отченаш" тай підем до дому" — обізвалась дівчинка.

„А мамуся верне"? запитав хлопчик.

„Верне, верне!"

Повклякали діточки на ступінях церкви і молились по дитячому щиро, жалібно, а дрібненькі сльози котились по їх лицях.

Шепотіли липи листочками. Гильцями доторкались даху і здавалось чути було голос з церкви: „Ходіть, любі діточки, до мене, я вас приголублю, я вас упокою".

— — — — — — — — —

Від дзвіниці надійшов якийсь чоловік.

Понурий, похилий, хитким кроком підійшов до ступінів церковних, клякнув і молив ся. Се був коваль. Поки був здоровий і гожий і мав силу заробити, поти і йому вело ся. Не знав голоду, хлібець в його хатї не переводив ся, здорові та любі діточки росли на втіху.

У ремісника золота рука — говорили люди, бо й давала золото тота рука. Придбав собі свій варстат, придбав хату і кусень поля.

Та нещастє хотіло, що захорував тяжко. Спинилась робота, придбаний та заощаджений гріш пішов на ліки та лікарів, на хліб і удержанє родини.

Вкінци треба було продати послідний кусень поля, щоби ратуватись від голодової смерти. А тепер не лишилось бідному ремісникови нічогісїнько, кромі тої золотодайної руки, що була його одиноким спасенєм.

І з тою хорою рукою прийшов нині той коваль до Бога, що один може помочи, що один може привернути її силу, до Того, що сказав: „Прийдіть до мене всї, що трудите ся і горюєте, а я вас упокою."

— — — — — — — — —

Страшна пошесть навістила село. Зачали мерти дїти одно за другим, впадали і старші, батьки, мами дітям. Плач і зойк розніс ся зловіщою піснею по цілім селї. У богачки, вдови Настї, що була найбогатша в цілім селї, вмерла трета дитина. Лишилась їй одна, одинока наймолодша її донечка, її потїха і її надія. Для неї вона жиє. Для неї її житє. Без неї хата стане домовиною, тюрмою.

А тут її надія лежить вже на смертній постели. — Нема ради, нема порятунку від людий. Прийшли лїкарі, покивали головами тай пішли з нічим.

І взяла вдова свою донечку на руки і залившись сльозами пішла там до церковних дверий по відраду і потїху до Того, що сказав: „Прийдіть до мене всі!"

— — — — — — — — —

Ховалось сонце за гори. До дверий церкви плили мов филя валами люди по спокій, по полекшу до Него — царя вселенної. Молитви їх щирі плили з шепотом лип далеко, далеко до неба, а Христос вислухав їх мольб. Листки християньских писем заповнились подяками і словами слави Тому, що сказав: „Прийдіть до мене всї, що трудитесь і горюєте, а я вас упокою!"

При сьвітлї місяця.

До найзнаменитших творів Бетовена належать його „Сонати", а перше місце поміж ними займає соната „При сьвітлї місяця." Повстала вона в незвичайний спосіб:

Одного разу йшов Бетовен зі своїм приятелем вузенькою вуличкою міста Бон. Як вертали вони з проходу, була вже пізна година. На погідньому небі ясно сьвітив місяць та миготіли зорі. Мистець йшов поволи, похиливши голову в глубокій задумі.

— Пст! — сказав великий композитор до приятеля і пристанув перед малим нужденним домиком під відхиленим вікном. — Що се за звуки? Чуєш? Таж се з моєї сонати „Ф". Як гарно хтось се відіграв!

Стояв на місци і слухав, та на середині „фіналу" настала перерва і якийсь хлипаючий голос закликав:

— Вже довше не можу грати. Таке се гарне, що належно його відіграти — переходить мої сили. Я все би віддала, щоб побувати хоть раз на концерті в Кольонї!

— Ах, сестро! — обізвав ся другий голос — пощо думати про те, коли знаєш, що нема у нас средств на те? Часом не стає нам і на оплату мешканя!

— Се правда — відповів перший голос, — то не для мене... А всеж таки, щоб ти знав, як я дуже бажаю бодай раз в житю почути добру музику...

— Увійдім туди, — сказав Бетовен.

— Туди? — зауважав приятель — по що?

— Грати му для неї! — відповів Бетовен з захопленєм. Тут є чутє, душа, зрозуміє. Заграю для неї, бо вона зрозуміє мою гру!

— Вибачайте, — сказав мистець, входячи в кімнату.

При столї, коло догаряючої сьвічки, сидів молодий чоловік та направляв чоботи. Перед ним, оперлись в невеселій поставі о старий фортепян, стояла молода дівчина.

— Витайте! — мовив Бетовен. Я чув музику і се спонукало мене, щоб увійти. Я музик. Також я чув вашу розмову. Чи бажаєте почути... се значить, чи... позволять панї, щоб я заграв що для вас?

— Дякую, — відповів швець — наш фортепян до нічого, а при тім і нот не маємо.

— То ви не маєте нот? — закликав здивований мистець. Якжеж ви граєте без нот? Ах, вибачайте, — сказав, бо аж тепер добачив, що молода дівчина є зовсім невидюча. — Отже ви граєте тільки зі слуху?! Деж ви чули музику, як не ходите на концерти?

— Через два роки ми мешкали у місті Торіль і тоді я прислухувала ся грі одної панї, котра мешкала в сусїдстві. Її вікна були відчинені лїтними вечерами, а я проходжувалась недалеко, щоб прислухувати ся.

Бетовен сів до фортепяна і грав так чарівно, як нїколи. Його приятель, котрий і описав опісля сю пригоду, оповідає, що не чув ще, щоби коли Бетовен красше грав, як тоді, коли грав для слїпої дівчини. Здавало ся, що навіть старий інструмент якийсь вітхнений. Сестра і брат сиділи наче зачаровані магічними звуками, що плили з під клявішів, пущених в рух умілою рукою мистця. Та раптом нараз полумя догаряючої одинокої сьвічки замиготіло, знало, ще раз блисло і погасло. Темрява залягла кімнату. Тільки сніп матового місячного сяєва впав крізь відчинене вікно і постеливсь довгою срібною смугою на фортепянї.

Музик перестав грати і наче потонув в мріях.

— Подиву гідний чоловік — сказав здивований швець приниженим голосом. — Хто ви пане і звідки ви?

— Слухайте! — відповів Бетовен і відограв уривок із сонати, яку перед хвилею грала дівчина.

— А! Се ви Бетовен! — закликали молоді люди з одушевленєм.

Музик встав від фортепяну, щоби іти домів. Дівчина припала до него з просьбою.

— О, заграйте менї ще на відхіднім! Ще хоть раз! Дуже вас прошу!

— Добре — сказав мистець, і дивлячись в творчій задумі на місяць та зорі, що блищали тихим, лагідним сяєвом там, у глибинах безхмарного, зимового неба, поклав руку на клявіші.

Тоді поплили ніжні, милі і тужливі звуки, котрі пересували ся легенько по інструменті, наче проміне місяця по землї. Грав з таким чутєм, начеб усю свою душу виливав в тих звуках...

— Бувайте здорові! — промовив, як скінчив, збираючись до відходу.

— Чи прийдете ще коли, добродію? — поспитали одночасно обоє.

— Так, так — сказав Бетовен — скоро прийду і дам вам кілька лєкций. Бувайте здорові!

Як вже вийшли на вулицю, сказав до приятеля:

— Вертаймо ся скоро домів, щоби я записав отсю сонату, заки ще памятаю. — Вертали ся приспішеним ходом. На сході вже зоріло, як мистець встав від свойого бюрка. У руках держав готову „Сонату при місячному сяєві".

Переклав *Д—о.*

ПИСЬМО
до Ваня де Хандрило Гувнянки.

— Та десте били, куме Кузма, прешлой недїлї, жем вас в церкві не відїв?

— Ет! дайте покій, куме Грицу, ани ся мя не зьвідуйте, бо аж ся ганьблю повісти." — „Певністе ходили на одпуст до православних до Липной?"...

— Не так — реку — на одпуст до Липной, як з очами до єґомосця до Чорного, бо мя капри якогоси фраса заболїли. — Гварят, же одколи бороду запустили, то так добрі курують на очи, же лем ся посмотрят, то юж видит. Бале вам бороду мают, ани бріха їм не видно, така довж. Лем баюсів чомуси не носят. Та як мі запустили синїм камінцом, то нищи до ґнеска не виджу. Вчера рано стаю, а моя Фенруся гварит: „Кузма, Кузма, смоле, смо! Дзямбаки идут з Липной.—вшитки з бородами!" — „На єґомосця ся засмотріли, тай вшитки бороди позапущали, ажи баби хцут, жеби їм бороди росли. — Гварят: „Аж тераз ми православни, тверди Руснаки, таки як наші єґомосць". — Без зиму то ани ся жаден не мив ани бороди нечесав, тай ся натрепало їм до волосани капусти, комперий і кождий так виглядат, як той статок, што на яр вийде зо стайнї, такий ґомбатий. Як идут до Ґорлиц, то лем черчат тоти ґомблї коло них. — Хоч дїтиска мають ся на што призерати.

— А! то ви тїж, куме Кузма, ходили на їх бороди ся призерати?"

— Е! дайте покій, не напастуйте мя, бом злий. Я мислїв, же направду в Липной одпуст, а там о тим ани хиру. До Кобилянки ходиме, то й до православних не зачкодит піти.

Приїхав до них якийси бородатий єґомосць з Росиї, та лем ся висьміяв з них. Будували православну церков тай брез виглядів, пак лем решетом сонце до середини носили. А кой пак на горосі прономали на друге місце, то ся завалила. Тераз мали ставити другу.

Куш-Вара назберав в Гамерицї 300 талярів, лем же деси ся в дорозї спирсли, чи даґде сам зожер, а гварив, же післав.

Ищим не відїв таких бортаків. Кой жакови єґомосць зазначив на дверях, што ма в гантицї купити на очи, то вам дверї ннос аж до Ґорлиц, тай ся тераз сьміют хоц з кого. Гварят: носит ся як Липнян з дверми. А поля не справляют навозом, лем солониною смарують. Колиси, то аж Вошка і Шельвестрия з Грабу спровадили, жеби ся попризерали, чи добрі. А жеби не побродили, то по семох Липнянів їх обношувало по загонах.

— Ха! ха! ха! О то вам тверди Руснаки. Чкода, же єґомосця такого вченого мают, же вшитких за йолулів уважат, а так їх просьвітив.

— Е! тїж што то таке! Гев зас в Ізбах то якаси Ляхавка аж з Горлиц нашого єґомосця пришла і зо собом стеро дїтий привлекла. Люди бесїдуют же то єґомосцьові а Ваньо Гувнянка гварит: нїт, тай нїт! Гварит, же то єйсни, же то сами Ляхи, бо ажи єґомосць з нима по пільски радят, і же лем такі ласки дают їх до чкіл кшталтити, веце вшехполяків і веце говосів на кофулїв.

— Ищи до не давна в церкві ци побликували, што мі вибачте з циганом жив на віру. Гварят: „А гаде, а встиднику, та як жиєш як говедо! раз ся з ньом оженив, тай жив по бо... му. Тїж єс якийси християн, мужик —пошто ся з тебе люди мают сьміяти. Кой ходили по колядї, то до вшитких ... дів заходжали з кропилом, а до ни... нїт, хоц їх просив. Аж як ся оженил, юж і до нього зашли. Гай, гай, куме, што то — реку — ґнеска значить п... тика...

Гриц Задорожний

Головний Уряд „Р. Н. Союза".

Духовний Отець:
о. Дмитро Хомяк,
Box 183, Simpson, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула,
Box 565, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Білик,
1710 W. 44th St., Chicago, Ill.

Місто-предсідатель:
Василь Сувак,
Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Михайло Угорчак,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin Sts., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог,
550 John St., Whiting, Ind.
Стефан Милянович,
193 Grand St., Jersey City, N. J.
Йосиф Ялечко,
Box 156, Ramey, Pa.

Радні:
Іван Ґлова,
521 N. Shamokin St., Shamokin, Pa.
Николай Ваверчак,
720 Charles St., Perth Amboy, N. J.
Володимир Каськів,
56 Sussex Str., Jersey City, N. J.
Петро Мотало,
1436 W. Erie St., Chicago, Ill.
о. Мирон Данилович,
11 Chmelnicky St., Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак,
237 Churchil St., McKees Rocks, Pa.

Редактор „Свободи":
Осип Стеткевич,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Завідатель „Свободи":
Андрій Савка,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза" находить ся під числом 83 Grand St. (у власнім домі) Jersey City, N. J.

Просьвітна Комісія.

Др. В. Сіменович, предсідатель,
1956 Armitage Ave., Chicago, Ill.
А. Горбаль, касієр,
135 Main St., Derby, Conn.
Е. Струтинська, секр.,
714 Bickerdike St., Chicago, Ill.
о. В. Балог,
550 John St., Whiting, Ind.
Д. Андрейко,
147 Broad St., New Britain, Conn.
Др. І. Копистянський,
W. Pine St., Shamokin, Pa.
Ю. Павчак,
209 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ СЕРПЕНЬ 1913 р.

Член на ціле посмертне платить $1.00, а на половину посмертного $0.61.

ДО ВІДОМА ВП. СЕКРЕТАРІВ МІСЦЕВИХ ВІДДІЛІВ Р. Н. СОЮЗА.

Отсим повідомляєсь усіх Вп. П. секретарів, що сими днями розпочато висилку додатків до Статутів Р. Н. С., в яких находять ся усі поправки, ухвалені на XII. Гол. Конвенції Р. Н. С.

Декотрим братствам вислано сі додатки ще минувшого тижня, а решті вишлесь у сім тижни. Всі ті посилки, з виїмком кількох, висилаєсь через почту.

При сім взиваєсь Вп. Секретарів, щоби по відобраню сих додатків, роздали їх своїм членам вже на найблизшім мітінґу братства чи товариства.

ГОЛ. УРЯД Р. Н. СОЮЗА.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. Оголошеня братських мітінґів поміщують ся в часописи безплатно, але тільки один раз. Ті оголошеня мусять бути в руках редакції найпізнїйше в суботу перед виходом кождочасного числа. Оголошеня братських балів, концертів, театральних представлень і т. п. забав приймають ся до друку по 5 центів від кождої друкованої стрічки. Належитість за ті оголошеня треба слати наперед.

ТЕЙЛОР, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 92, повідомляє отсим, що дня 12. липня с. р. зістав вибраний слідуючий новий уряд: Н. Молодечий, предс.; Н. Ванкевич, кас.; М. Малішевський, секр.

РОМ, Н. Й. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 284, подає до відомости, що на річнім мітінґу, який відбув ся дня 13. липня с. р. зістав вибраний отсей новий місцевий уряд: Н. Череватий, предс.; Й. Бочуляк, кас.; І. Кравець, секр.

ПІТСБУРГ, ПА., (НОРТ САЙД). Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 111, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінґу, відбувшім ся в неділю дня 13. липня с. р., зістав вибраний слідуючий новий уряд: М. Наконечний, предс.; І. Гаврилишин, заст. предс.; В. Оборишко, секр.; Г. Баран, заст. секр.; М. Грицик, кас.; І. Гнатейко, заст. кас.; Т. Подоляк, хоружний; І. Белей, он. хорих; В. Федецький, придверник. Уряд просить всіх довгуючих членів, аби вирівнали свої залеглі довги на слідуючім мітінґу, бо инакше зістануть суспендовані. Всякі письма і гроші треба посилати до секретаря: B. Oboryshko, 3040 Preble Ave., N. S. Pittsburgh, Pa.

ЮНҐСТАВН, О. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 230, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбуде ся дня 10. серпня с. р. в гали церковній на Вест Район Аве. На сім мітінґу будемо принимати нових членів до Братства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. Кождий член має явити ся і вирівнати свій довг. Неявивші ся члени будуть карані після статута: звичайний член заплатить 50 ц., а урядник $1.00. — Д. Ткачик, предс.; І. Федан, секр.

РОССФОРД, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 235, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінґ, на котрім кождий член має вирівнати свій довг і на котрім мають бути важні справи до полагодженя, відбуде ся дня 16. серпня с. р. в гали церковній, о год. 1-шій пополудни. Котрий член не явить ся, заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. — Н. Цепний.

ЛОРЕЙН, О. Бр. сьв. Андрея від. 128, ухвалило на піврічнім мітінґу, що буде принимати до Братства без вступного а до Р. Н. Союза після статутів через два місяці: серпень і вересень. Дуже добра нагода для всіх тих, котрі ще не стоять в жадній орґанізації. Наші мітінґи відбувають ся кождого місяця в першу неділю по 15-тім в Джерман Клоб Гол.

МИННЕАПОЛІС, МИНН., Опікун відділу Р. Мол. Союза, ч. 149, подає до відома, що дня 10. серпня с. р. відбуде ся в галі Козляковій мітінґ, на котрім приниматн ся буде нових членів. Батьки і Матери! Голосіть ся на той день і запишіть свої діточки до нашої рідної орґанізації! — А. Савіцкий.

ПОКВІТОВАНЯ ЗА ВИПЛАЧЕНІ ЗАПОМОГИ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 2915. Николя Бучковський, чл. від. Р. Н. С. ч. 299, в Кент, Па., одержав $200.00 яко запомогу за утрату ноги.

Ч. 2916. Йосиф Вовк, чл. від. Р. Н. С. ч. 325, в Бутлер, Па., одержав $200.00 яко запомогу за утрату ока.

Ч. 2917. Андрій Сидор, чл. від. Р. Н. С. ч. 73, в Провіденс, Р. Ай., одержав $100.00 яко запомогу за невилічиму слабість.

Ч. 2919. Іван Балко, чл. (на половину посмертного) від. Р. Н. С. ч. 203, в Бруклин, Н. Й., одержав $100.00 яко запомогу за утрату ока.

Ч. 2925. Василь Кремна одержав $722.51 яко посмертну запомогу по браті Михайлі, чл. від. Р. Н. С. ч. 126, в Бівердейл, Па.

Ч. 2926. Місцевий уряд одержав $277.49 яко похоронні кошти по Михайлі Кремна, чл. від. Р. Н. С. ч. 126, в Бівердейл, Па.

ПРИЧИНИ ПОВОДЖЕНЯ.

Забуреня зібраних в жолудку соків спричинюють самі через себе іритацію жолудка або нервове ослабленє. Коли се стане ся в якийнебудь инший спосіб або в таких условинах, що годі віднайти причини недуги, то тоді є дуже порадно, вибрати такий лік, котрий ділає швидко як на жолудок так і на нерви. Подібним ліком є Трінера Американський Елїксір Гіркого Вина, який є причиною поводженя. Він ділає прямо на жолудок, спонукує ґручоли до поновної і енерґічної праці і одночасно скріпляє нерви. Сей лік ділає рівнож успішно на внутренности, вилічить затвердженє і всі спричинені через те недокладности. По всіх друґсторах.

Jos. Triner,
1333—39 S. Ashland Ave.,
Chicago, Ill.

На опухненє і звихненє уживайте Трінера Лініменту.

ЖЕРТВИ НА ЗАКУПНО МЕТРІВ ПІД УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОД У ЛЬВОВІ.

З Мікаду, Па.: Т. Іваськів, А. Капітула, І. Барнасевич і І. Бриж по $1.00. З Маганой Плейн, Па.: Вп. Анна Бойкова, І. Криба по $2.00; Н. Стасюк, О. Конотопський і М. Роман по $1.00. Разом $11.00, котрі через аґенцію Вп. Дмитра Капітули вислано до Сокола Батька у Львові. За ласкаві жертви на сїм місци складає подяку — Н. Трач.

ЖЕРТВИ НА НАРОДНИЙ ДІМ в ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

На хрестинах у п. Андрія Шостака в Джерзи Сіти, Н. Дж., зібрав п. Н. Гаврилів від присутних гостий $5.76

Сї гроші передала адм. „Свободи" п. В. Костецькому, касієрови Нар. Дому.

НОВІ КНИЖКИ І ВИДАНЯ.

ДЗВІН,
новий літературно-науково-артистичний журнал-місячник, виходить у Києві.

„Дзвін" є журналом демократичним і обстоює інтереси робітничих верств; містить твори красного письменства, статі наукового змісту з історії, літератури і природничих наук, критику і бібліоґрафію, огляди наукового, літературного і громадського житя в Росії і за кордоном, хроніку і переписку редакції; при нагоді містить ілюстрації і на окремих листах і в тексті.

Зміст 4 книжки є такий: М. Коцюбинський, некрольоґ; Олесь: Памяти М. Коцюбинського; Гр. Чупринка: 1) Світоносець, 2) Без зміни, 3) Перед ранком; Антоньо Воробчук: 1) Замовчи, 2) Ой загули, зашуміли; Л. У.: Орґія; В. Винниченко: „По-свій!" (далї); М. Троцький: Українське красне письменство; Ів. Лебединський: Робітничі коаліції і відношеня до їх карного права; Л. Юркевич: В справі української робітничої ґазети; В. Левинський: Галицька кріза; К. Залевський: Бойкот Жидів в Польщі; К. Миргородський: З робітничого життя; Дм. Донцов: З українського житя; Бібліоґрафія; Оголошеня. Ілюстрації: Е. З. — Заставки; портрет М. Коцюбинського.

Передплата на „ДЗВІН" коштує в Америці на рік 2 доляри, на пів року 1 доляр. — Поодинокий примірник коштує в Америці (і в Канаді) 25 центів.

Число на оказ посилаєть ся лише тому, хто з гори пришле 25 цт.

Передплату з Америки і з всіх инших краів (крім Росії) належить посилати тільки на адресу **Адміністрації „Доброї Новини", у Львові, ул. Скшинського ч. 14. 4. (Австрія Галичина).**

Бр. сьв. Арх. Михаїла в Своєрс, Па. від. 197 Руського Народного Союза
уряджує
ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
дня 2-го серпня (авґуста) 1913 р.
в гали Григорія Клапотича при Слокум улиці в Своєрс, Па.
Початок о год. 4-ій попол.

На сей баль запрашає ся всіх місцевих і позамісцевих Русинів.

За добру забаву ручить

Балевий Комітет.

Товариство „Запорожська Січ", від. 317 в Сиракюз, Н. Й.
устроює
ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
в понеділок, дня 4-го серпня 1913 р.
в гали Д. Ринки, 1400 Борнет Аве.
Початок о год. 7-ій вечером.

Дохід призначений на братський прапор.

На сей баль запрашаємо всі Братства і Товариства з Сиракюз, як також всіх Русинів мешкаючих в околици.

Притім подаємо до відома, що наше Товариство, котре звалось попередно Бр. сьв. О. Николая, змінило тепер назву на Тов. „Запорожська Січ". Тож маємо надію, що Родимці будуть прихильні нам як і попередно і прийдуть громадно на наш баль.

Балевий Комітет.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

Потрібно робітників до фабрики сталевих кар. Робота при молоті і в кузьні. Добра платня; стала робота. Голоситись до: Steel Plant, Wharf & St. George St., St. Louis, Mo. 28—

Потрібно звинних людий і робітників. Стала робота; добра платня. Голоситись до: Steel Plant, Wharf & St. George St., St. Louis, Mo.

КОНКУРС.

Греко-катол. парохія сьв. Кирила і Методія в Олифант, Па. пошукує дякоучителя. Вимагає ся основного знаня нотного сьпіву, веденя школи і уряджения аматорських вистав. Платня після уміня. Неуміючі сьпіву нехай не голосять ся. Голосити ся на адресу: Rev. E. Kuziw, Box 375, Olyphant, Pa. 32

ГРЕКО-КАТ. ПАРОХІЯ сьв. Ап. Петра і Павла в Ембрідж пошукує дякоучителя. Вимагає ся знаня нотного сьпіву, веденя школи і уряджения аматорських вистав. Платня 45-50 долярів. Голосити ся на адресу: Rev. M. Gurjansky, Box 431, Ambridge, Pa.

Пошукую свого шваґра, **ЮЗЬКА ВАЩИШАК,** з села Лобізви, Галичина. Хтоби є нїм знав, то прошу написати на адрес: Michajlo Krawec, Box 75, Ronco, Pa.

Пошукую **ГАНКИ ГУСАК,** родом зі Староміїщини, повіт Скалат. Хтоби знав її адресу, або вона сама, нехай повідомить мене, а дістане нагороду. J. Cz., c/o S. Deich, Lincolndale, N. Y.

В ДРУКАРНІ „СВОБОДИ" МОЖНА ДІСТАТИ СЛІДУЮЧІ КНИЖКИ:

Збірник найкрасших пісень церк.	10
Ангельський хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. I.	25
Ангельський хор, ч. II.	5
Гарна оправа.	
Бог радость моя	1.40
Хліб Душі	1.80
Хліб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога до неба	1.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими буквами	1.80
Молитвослов	1.50
Звичайна оправа.	
Зборничок	1.30
Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хліб душі	60
Милосердія двері	1.80

УЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ дуже цікава книжочка п. з.:
„ПРИНЦ — і — НУЖДАР",
яку можна купити в друкарні „Свободи" по ціні 50 центів за штуку.

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКИХ ТОВАРИСТВ І БРАЦТВ В НЮ ЙОРКУ
при співучасти
„УКРАЇНСЬКОГО ХОРУ В НЮ ЙОРКУ"
відбуде ся сеї суботи, т. є. дня 2-го серпня (August) 1913 року в ARLINGTON ГАЛИ, 23 East 8 Street (St. Marks Place) в Ню Йорку в честь 40 літного ювилею громадської діяльности Д-ра Ів. Франка

ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ

з слідуючою програмою:

ЧАСТЬ I.

1. Вступне слово: о. Н. Підгорецький
2. Франко-Січинський: „Пісне моя" хор мішаний
3. Франко: „Каменярі" декламація п. І. Матейко
4. Нишинський: „Вечерниці" хор міш. в с. оркестри
5. Сольо скрипкове: п. Л. Корикора
6. Лепкий-Січинський: „Фінале" сольо тенорове п. М. Попович
7. Відчит про Д-ра Ів. Франка: п. І. Бородайкевич
8. Федькович-Ніжанковський: „Гуляли" хор муж.

ЧАСТЬ II.

9. Франко-Степовий: „Розвійте ся з вітром" сольо сопранове п-ни Е. Корнатова
10. Шевченко-Кізима: „Чорна хмара з-за Лимана" хор мішаний
11. Франко: Фраґменти з поеми „Бортї" декламація п. В. Чучок
12. Шевченко-Топольницький: „Думи мої" хор міш.
13. Вязанка народних пісень: квартет мужеський
14. Франко-Січинський: „Не пора" хор мішаний
15. Кінцева промова: п. М. Хандога
16. Ще не вмерла Україна хор мішаний

ПО КОНЦЕРТІ БАЛЬ ДО РАНА.

Дірігент хору: п. М. КЛИМКО. Музика: Е. СМОЛЕНСЬКОГО.

Початок точно о годині 8-ій вечером.

ЦІНИ МІСЦЬ: Крісла I. ряд. $1.00, II. ряд 75 цнт., III. ряд і бальконові 50 цнт., IV. ряди 35 цнт., місця стоячі 25 цнт.

Каса отворена в день Концерту від години 6 вечером.

А перед тим можна получити тікети у п. Н. Яреми (115 Ave. A.), у п. Г. Чарнецького (30 E. 7 St.), і в Редакції „Гайдамаки" (639 E. 11 St.)

— 257 —

— І вірите мені?

Селянин почухав ся в потилицю.

— Ну, то йдіть і робіть як знаете. Гоніть, Берку!

XXXIII.

Гумниска — мале, брудне, жидівське місточко. Вулиці повні вибоїв, тілько в головнім осередку вимощені річними кругляками, по яких селянські вози диркочуть, мов кепський грач по клявішах розстроеного фортепяна. Передмістя мають характер села; осередок виглядае мов збірка мурованих коршем. Тілько коло так званого ринку стоїть кільканацять одноповерхових камяниць. У одній із таких камяниць, розумієть ся, жидівській, містить ся ц. к. повітовий суд — містив ся в ту пору, в якій іде наше оповідане. Суд у тім місточку заведено недавно, то й дому власного для него ще не було.

Ринок, при якім містив ся суд, се була широка квадратова площа, з калюжею на середині, з купами сьмітя тут і там, з теребовельськими тротуарами з двох боків, а з кругляковими хідниками з двох инших. З усіх боків до ринку виходили жидівські склепи, в сінях домів сиділи при своїх столах там булочниці, там крамарки з стяж-

— 260 —

протовпив ся до него, привитав ся з ним і відводячи його троха на бік, шепнув:

— Усе добре, прошу пана адуката.

— Що добре?

— Та з мовю справою.

— А що, відступив Жид від оскарженя?

— Е, ні!

— Сьвідків маете?

— Сьвідків? Яких сьвідків? Жид мае сьвідків.

— Але-ж ви мали мати своїх.

— На що?

— Ну, щоб посьвідчили вашу невинність.

— Мою невинність? Але-ж я не потребую її посьвідчувати. Я таки набив Жида.

— І признаете ся?

— А певно.

— Ну, то щож доброго вам трафило ся?

— Най лише пан адукат питають жидових сьвідків, за що я його набив.

— Ну, розумієть ся, що буду питати. Сам судія буде питати.

— Ні, прошу пана, судія не буде питати.

— А ви відки знаете, що не буде?

— Побачуть пан.

— Ну, ну, не бійте ся, я свое зроблю.

В тій хвилї двері від салї отворили ся, в них

— 261 —

появив ся возний прочищуючи дорогу, а за ним молодий панич, протоколянт пана судії Страхоцького, з аркушем паперу в руках. Увесь народ лавою повалив до него. Протоколянт серед загального гуркоту і шуму почав відчитувати лїсту розправ.

— Абіхт Хаскель — нема. Анштелер Фроїм — нема. Бабій Митро — нема.

— Є, е, прошу пана! — запищав малий чоловічок із юрби.

— Добре, добре, Бабій Митро е.

І зачеркнувши оловцем назву присутного читав далї. Хто не відізвав ся в тій хвилї, не був моментально присутний, не дочув своеї назви серед шуму, того справа спадала з порядку денного.

— Але я тут! Ось де я, Абіхт Хаскель! — кричав пейсатий Жид, вбігаючи задиханий із сходів.

— Пропало. Було обізвати ся тодї, коли вас читано. Дістанете другий термін.

Се „філїзоване" тягло ся з пів години. Поминені зголошували ся, просили, сперечали ся, деякі починали лаятись; протоколянт грозив, що велить арештувати непокірних. Роззяви-селяни, що не обізвали ся в першій хвилині, чухали ся в потилицю і зітхали важко, але не відходили, мнучи в руках „форлядунки" і ждучи таки ще якоїсь

— 264 —

ника, але не давали йому ніякої справи вести самостійно. Він у купі ще з кількома подібними інвалїдами належав до постійних меблїв при всяких розправах; се були так звані „неперемінні вотанти". Страхоцький звичайно дрімав підчас розправи, або обернувши ся плечима до публїки писав пальцем по склї, писав усе одно-однісїньке слово „dobrze", а коли прийшло ся голосувати, то завсїгди віддавав голос в дусї внесків прокуратора. Се по його думцї була найлїпша міра для виміру справедливости. Так він прослужив довгі лїта і йому лишало ся вже не богато до вислуженя повної пенсії. Але в судівництві повіяло троха иншим духом, від совітників зажадали справжньої роботи, а не самого киваня головою на прокураторські внески і хоча інституція „неперемінних вотантів" не перевела ся зовсїм, то про те старших повисилано на пенсію, а Страхоцькому віддано управу повітового суду в Гумнисках. Бідний чоловік мало не плакав, одержавши такий несподіваний аванс, але президент потішив його. „Дам пану совітникови на разї дуже інтелїґентного практиканта, то він буде пану допомагати, а пан совітник будуть ласкаві держати ся у всьому його вказівок. Сей практикант — дуже здібний прав-

— 265 —

ник і не схоче робити собі жартів з пана совітника, то вже на него можна спустити ся."

Оттак підготовлений пан судія Страхоцький рушив до Гумниск і взяв ся робити справедливість у повітї. Практикант справдї показав ся дуже здібним, так що людність анї в тонї веденя розправ, анї в їх скорости, анї в самих вироках не бачила ніякої зміни. Судія був „острий", се так, але такий самий був і його попередник і так мабуть і Бог приказав, щоб усї судії були острі, щоб лаяли обвинуваченого, велїли приставляти жандармами, грозили тюрмою і шибеницею. Які були їх вироки, на скілько відповідали законови, про се селяни здавен-давна не знали й не думали: вони знали одно, що судового вироку ніколи не можна зміркувати наперед так, як тяжко вгадати номери, які вийдуть на льотерії.

XXXIV.

Евгеній знав Страхоцького ще з часів, як сей був „неперемінним вотантом", але знаючи, що у пана судії память коротка, представив ся йому і заявив, що заступае справу Ілька Марусяка.

— А, пан меценас, пан меценас, — засуятив ся судія. — Прошу, прошу! Ось ваше місце.

— 268 —

— То така тяжка образа?

— А так. Скавзував мене на цїле село.

— А щож тото значить?

— Та то нїби, що я десь церков обікрав.

— Та не брешіть бо, куме! — перервав йому другий селянин. — То лиш вам так наговорили! То зовсїм так не значить.

— А щож то значить? — запитав судія.

— Та то, прошу пана, значить, як хто в великий піст скоромне їсть.

Прокуратор, Евгеній і практикант засьміяли ся. Судія Страхоцький дуже не любив сьміху. Йому все здавало ся, що то з него сьміють ся, тож зирнувши гнївно по присутних, піднесеним голосом запищав до селян:

— І ви, драби, задля такої дурницї сьмієте трудити суд?

— Та ми вже перепросили ся, прошу пана судії.

— Перепросили ся? Коли?

— А от тепер, у сїнях.

— Тепер? А не могли ви перепросити ся вчора і не тратити дня на термін? Ну, коли вже тут прийшли, то мушу вам дати памятку. Посидите оба по добі в арештї, щоб знали на другий раз, як докучати судови.

— 269 —

Евгеній аж ахнув при такім несподіванім обороті справи, тим більше, що оречене судії не було ніяким вироком, бо-ж справа була залагоджена перед судом. Практикант і прокуратор взирнули ся і всьміхнулись. Практикант так само всьміхнув ся й до Евгенія; видно було, що вони привикли до таких концептів пана судії.

— Возний! — крикнув пан Страхоцький. — Поклич ординанса, нехай візьме отсих двох і заведе до арешту!

Селяни стояли як остовпілі, далї почали просити ся.

— Возний, виведіть їх! — мовив практикант і значучо моргнув возному. Сей приступив до селян, шепнув їм щось і вони зараз успокоїли ся і пішли — розумієть ся, не до арешту, а на вулицю.

Викликано другу справу — двох Жидів конкурентів. Румянець гніву від разу уступив з лиця судії. Жидівські справи були звичайно замотані і він полишав веденє розправи прокураторови і практикантови, що любили розмовляти з Жидами жарґоном, для него майже зовсїм незрозумілим. Бідний судія нудив ся і нараз, коли практикант випитував Жидів про справу, Страхоцький з плачливим видом обернув ся до него.

— Пане, але-ж я не урядую!

— 272 —

— То пан адукат? І пан хочуть боронити отсего-о?

— Так.

— А пан знають, що то за чоловік?

— Знаю.

— Та-а-ак? — протягнув Жид. — Ну, ну!

І він відвернув ся, силкуючи ся надати своему лицю згірдний і байдужний вигляд. Евгеній знав сей жидівський маневр. Він знав, що Жид не мае нічого особливого сказати йому, але рад би своїм секретним говоренем з адвокатом наполохати селянина, посіяти в його души недовіре до адвоката, а се в усякім разї можна буде потім використати. Сего власне не хотїлось Евгенію і для того він нїколи не піддавав ся на такі маневри.

Та ось нарештї викликано справу Лейби Хамайдеса против Ілька Марусяка. Евгеній, а за ним обі сторони війшли до салї. В ній було дуже душно, чути було запах цибулї, хлопських кожухів і людського поту. Страхоцький сидів на своїм кріслї блїдий, змучений і майже сонний. Прокуратор сидів також задуманий; у него була молода і гарна жінка, яку він дуже любив, але не менше підозрівав, що ошукує його з капітаном від уланів. Була власне одинацята — пора, коли його Міля одягаеть ся і коли — говорено йому — капітан

ками, іглами, шилами, каменями до остреня кіс, ременями і шапками, там шевцї з угнївськими чобітьми або оліярницї з олієм, що ширив на сто кроків довкола душний, неприємний сопух. Бруд, занедбанє — отсе було головне, що кидало ся в очи і у всї змисли в тім місточку і в тім ринку. Щось спирало груди, очи втомляли ся блукаючи по самих непринадних предметах, думки робили ся понурі. В торгові днї на тім ринку й на тїсних вуличках та торговицях їшла пекельна гармонія: квичали поросята, ревли воли, скрипїли немазані колеса, кричали, гейкали та сварили ся селяни, шваркотали Жиди, викрикували свої товари перекупні протискаючи ся поміж вози, а на возах то плакали, то пронизливо свистали дїти, взяті до міста на те тілько, аби було кого лишити при конях, поки старі попорудують на підсїнях, по склепах та по шинках, що їм треба й не треба. Вереск і гармідер, пяні сьпіви і завзяті „торги" рвали слух; щоб тут міг хтось весело, щиро сьміяти ся, чути себе свобідним і вдоволеним, — се видавало ся чимсь диким і невідповідним до сего місця, не до лиця його загальній фізіономії.

I гуминський суд своїм виглядом достроював ся до тої фізіономії. Камениця не стара ще, але обдрапана, оббита дощами і сполоскана з гори до

долу потоками дощівки, що текла з дірявих ринов. Сїни широкі вели на вузьке, темне і брудне подвірє, завалене якимись старими бочками та поломаними возами. З сїний на право і на ліво йшли сходи на перший поверх, де находили ся канцелярії і саля розправ; і сходи і стіни і корідор на першім поверсї і саля — все було брудне, запорошене, заболочене, занедбане. Деревляна підлога на корідорі була попротирана ногами так, що в многих місцях крізь дошки видно було голу цеглу; поруча на сходах було слизьке від бруду; повітрє всюди було сперте, затхле і нездорове, хоч у одинокім вікні, що з корідора визирало на якийсь поганий заулок, були вибиті дві чи три шиби.

Евгеній прибув до суду пів до девятої і застав корідор повний селян, міщан, Жидів, жінок і мужчин. Деякі сиділи на сходах, инші стояли на корідорі держачи капелюхи в руках; Жиди шваркотали щось, жінки зітхали важко, хрестили ся та шептали молитви. Всїх очи від часу до часу позирали на двері салї розправ, відки мав появити ся „пан секретар", щоб викликати справи, які сьогодня на деннім порядку.

Евгенїв клієнт, громадський радний із одного з поблизьких сіл, гарний, чорновусий мужчина яких 35 літ, побачивши свойого адвоката

ласки божої. Із стопятьдесятьох справ, покладених на порядку деннім, скинено таким робом цїлих вісїмдесять. Коли вибила девята, викликуванє скінчило ся, протоколянт вернув до салї, возний станув при дверях і почали ся так звані „пискові" розправи.

Евгеній зараз при початку викликуваня війшов до салї, де вже сиділи судія Страхоцький і заступник прокуратора, ще молодий урядник, що з дуже неосібливим успіхом силкував ся надати свойому дитяче-наївному і сьмішкуватому лицю вираз урядової поваги і строгости. Судія Страхоцький, то був маленький, худенький чоловік, з надзвичайно малою головою і ріденькою бородою. Хоча мав уже близько шістьдесять літ, то про те виглядав мов щось недозріле, неустатковане. Його голос був пискливий, вираз лиця заляканий, очи вохкі, мов ось-ось йому збирає ся на плач; рухи нерівні, нерішучі, немов він ніколи не знав, що робити. В суді його знали всї як зовсїм невжиточного судію. Надзвичайно тупий у науках він переходив у ґімназії з кляси до кляси то просьбами, то протекціями, а одиноке, чого добре навчив ся підчас університетських студій, се була гра в біляpд. За те коли прийшло до державних екзаменів, він був змушений перший раз у своїм жи-

тю напружити свій мозок. З тяжкою бідою він зробив судейський екзамен, але заплатив за него дорого, бо по екзаменї зійшов з ума. Його вилїчили, але його духові здібности від того часу зробили ся, коли можна, ще менші, ніж були. Про те він вступив до суду, відбув приписану практику, авансував, замикав і судив людий не тямлячи анї законів, анї суджених справ і маючи собі тілько одно дуже просте правило: робити відповідно до вказівок прокуратора. Але раз трафила ся йому неприємна пригода: чи то прокуратор хотів зажартувати собі з него, чи яко запалений мисливець справдї був розлючений на селянина, що нічю застрілив у своїй барабoлї дика і не віддав його пану, але сам іззїв, — досить, коли прийшло ся судити селянина за лїсову крадїж, прокуратор приватно сказав Страхоцькому: „Я би такого злодія засудив на смерть, нехай би його повісили!" I Страхоцький нї сїло нї впало засуджує хлописка на смерть і зараз пише до ката в Голомуцї, щоб приїзджав вішати. Справа наробила скандалу і Страхоцького взяли знов до шпиталю. Але там сконстатували у него орґанічну хибу і випустили його по кількох тижнях. У него були широкі семейні звязки і йому виєднано те, що його знов узяли до суду, навіть авансували на рад-

Аякже, аякже. Ілька Марусяка. Будемо його судити нинї. Добре, добре!

Евгеній представив ся заступникови прокуратора і заняв своє місце. Судія тимчасом приступив до вікна і почав своїм звичаєм писати пальцем по спітнїлій шибі. Та ось увійшов практикант, що поводив ся тут зовсїм як господар дому. Він уклонив ся Евгенїю, наблизив ся до него і спитав:

— Пан меценас заступають Ілька Марусяка?

— Так.

— Будемо старати ся, щоб як найшвидше прийшов на чергу. Прошу пана совітника!

Пан Страхоцький почувши сей голос покинув свою калїґрафію і подроботів на своє місце.

— Ага-га, зачинаємо, зачинаємо! — пищав він сїдаючи.

— Возний, закличте — хто там перший — ага, Митро Бабій і Олекса Чапля, — мовив практикант.

Возний отворив двері салї і крикнув до сїний:

— Митро Бабій і Олекса Чапля!

В сїнях залопотїли важкі чоботи і по хвилї війшли два селяни в латаних кожухах, поклонили ся низько і станули при дверях. При їх видї ли-

це судії Страхоцького з добродушно заляканого зробило ся якимсь тупо-жорстоким.

— Близше сюди! — запищав він.

Селяни зробили два кроки і знов зупинили ся.

— Близше сюди! — знов запищав судія і почервонїв на лиці.

Селяни знов рушили несьміло наперед, аж возний узяв їх за плечі і попихаючи поставив перед судейським столом.

— Чого вам треба? — запищав до них Страхоцький.

Селяни поклонили ся.

— Та проше ласки найяснїйшого трибуналу, нічого!

— Як то нічого? Адже маєте нинї термін!

— Так, так.

— За образу чести, — докинув практикант.

— Ага, за образу чести, — мовив судія.

— Та то, проше найяснїйшого трибуналу — яка то образа була? Він мене назвав злодїйом, я його назвав злодїйом, — ну, то вирівняло ся. Він менї, вибачайте, матїр сплюжив, я йому сплюжив матїр, ну, то жадній кривди нема!

— А за щож ти його заскаржив?

— Та бо, прошу пана, він мене назвав соціялїстом, а я того не міг стерпіти.

Практикант перервав індаґацію і глянув на судію.

— Дайте-ж менї хоч який акт, який папір, щоб я знав, що урядую.

Практикант схопив ся з місця, виняв із шафи перший-лїпший плік актів і тицьнув його під ніс судії, що зараз углубив ся в читанє якихсь зовсім незрозумілих для него зізнань, рекурсів і реплїк і був зовсім заспокоєний. Проходячи попри Евгенія, практикант сказав йому півголосом: коли має ще залагодити які справи, то може йти, бо перед Ільком Марусяком на порядку ще десять инших справ, а в тім числї три жидівські, а се потріває в усякім разї зо дві години. Евгеній пригадав собі, що справдї має поробити деякі виписки в реґістратурі і вийшов, наказавши Марусякови, щоб пильнував черги і не відходив нікуди. Через півтори години, поробивши виписки і посидівши в поблизькім заїзді, він вернув. Марусяк сидів на корідорі під стїною.

— Ну, що? — запитав його Евгеній, — ще вас не кликали?

— Нї. Ще там якісь Жиди шваркочуть.

Марусяків противник, високий, сивобородий Жид, ходив по корідорі і зпід лоба позирав то на

Марусяка, то на адвоката. Присутність адвоката видимо непокоїла його.

— От Юда! — гнівно шептав Марусяк до Евгенія, затискаючи кулаки. — Глядїть, як нас пасе очима. З'їв би, як би міг. Адже підплатив судію, щоб мене конче засудив, щоби я не міг бути вибраний до ради громадської.

— Як то підплатив? Хиба судія бере?

— Не судія, а судійха. Адже його Рухля ще вчора голосила: ну, ну, піде Марусяк завтра на термін, а верне за місяць. Скажіть йому, щоб набрав досить футрашу, бо буде годувати не тілько себе, але й арештантські воши. А в радї громадській тоді буде, як на моїй долоні волосе виросте.

Марусяк ще щось хотів говорити, коли Жид підійшов до Евгенія і торкнувши його за плече мовив підіймаючи ярмурку на голові.

— Bitte Sie, Herr, auf ein Wort!

— Чого вам треба? — запитав його Евгеній.

— Я би хотів просити... Я би мав пану щось сказати...

— Говоріть.

— Але я би хотів у чотири очи.

— Говоріть і в шість. Я з вами ніяких секретів не маю.